

Ungdom og rus

Trender i rusbruk.
Oppvekstforhold og rus.

12. november 2021

Ove Heradstveit

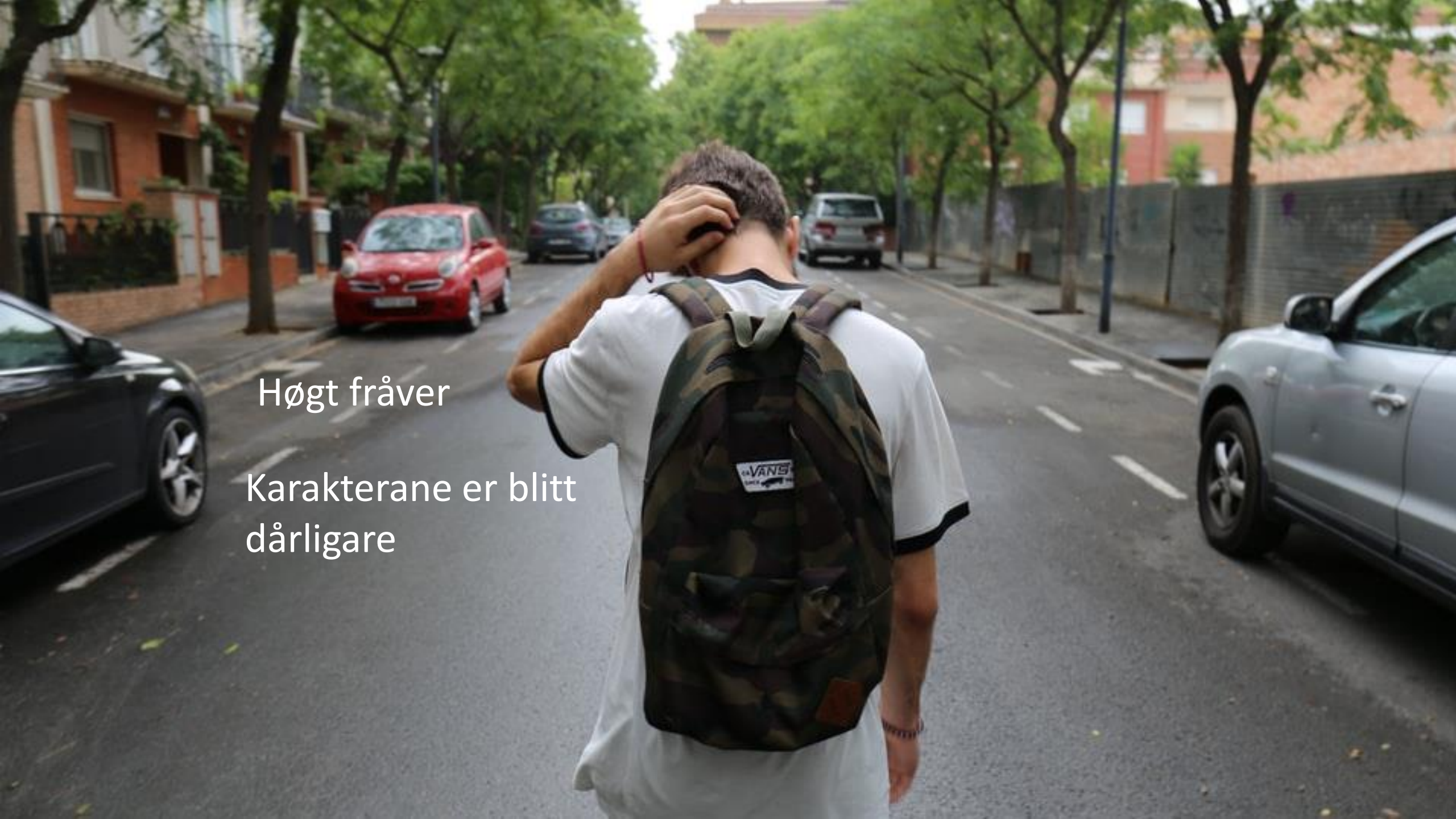
Psykologspesialist og forsker, NORCE / KORFOR

Høgt fråver

A young man with short brown hair is walking away from the camera down a city street. He is wearing a white t-shirt and a large, dark green and black camouflage Vans backpack. His right hand is raised to his head, and he appears to be holding a mobile phone. The street is lined with trees and parked cars, including a red car and a silver car. Buildings are visible in the background.

Høgt fråver

Karakterane er blitt
dårligare

A young man with short brown hair is walking away from the camera down a city street. He is wearing a white t-shirt and a large, dark green and black camouflage backpack. He has his right hand raised to his head, possibly scratching his head or holding a phone. The street is lined with trees and parked cars, including a red car and a silver car. Buildings are visible in the background.

Høgt fråver

Karakterane er blitt
dårligare

Lite bekymra over
at han står i fare for
å stryke i fleire fag

A young man with short brown hair is seen from behind, walking down a city street. He is wearing a white t-shirt and a large, dark green and black camouflage backpack with a white 'VANS' logo on the back. He is holding a black mobile phone to his ear with his right hand. The street is lined with trees and parked cars, including a red car and a silver car. Buildings are visible in the background.

Høgt fråver

Karakterane er blitt
dårligare

Lite bekymra over
at han står i fare for
å stryke i fleire fag

Framstår fjern og
uinteressert under
samtaler

A young man with short brown hair is walking away from the camera down a city street. He is wearing a white t-shirt and a large camouflage-patterned backpack with a 'VANS' logo on the back. He is holding a mobile phone to his ear with his right hand. The street is lined with trees and parked cars, including a red car and a silver car. Buildings are visible in the background.

Høgt fråver

Karakterane er blitt
dårligare

Lite bekymra over
at han står i fare for
å stryke i fleire fag

Framstår fjern og
uinteressert under
samtaler

Fått nye vennar som
ein veit brukar hasj

Bekymring om det kan handle om rus...

Høgt fråver

Karakterane er blitt dårligare

Lite bekymra over at han står i fare for å stryke i fleire fag

Framstår fjern og uinteressert under samtaler

Fått nye vennar som ein veit brukar hasj

Om meg

Ove Heradstveit

- Psykologspesialist klinisk samfunnspsykologi
- PhD om ungdom, rus og psykisk helse
- Forsker ved KORFOR / NORCE (RKBU Vest)
- Tidl: PPT / kommunepsykolog
- Hjelptilhjelp.no

Dagens program

- ✓ Kor vanlig er rusbruk? Trender.
- ✓ Kor tid skal me vere bekymra?
- ✓ Kven får rusproblemer? Oppvekstforhold m.m.
- ✓ Kva kan me gjere?

**Kor vanlig er det å
bruke alkohol- og
narkotika?**

Rus i ungdomstida

Cichetti 1999

Eit fenomen i spennet mellom normal og problematisk utvikling

Klar advarsel til foreldre om ungdom og rus: – Dette tegnet er særlig bekymringsfullt

Nettavisen, nov-21

– Når motivene for å ruse seg handler om å flykte fra det som er vondt i livet, er dette særlig bekymringsfullt med tanke på at det kan utvikle seg til et langvarig rusproblem.

- <https://www.nettavisen.no/rus/narkotika/alkohol/dette-kan-vare-tegn-pa-at-barnet-ditt-ruser-seg/s/5-95-334860>

Rus som
normal-
fenomen i
ungdomstid

Rus som løysing
ved mangelfull
tilhørighet;
følelse av
utenforskap

Rus som
flukt frå
det som er
vondt

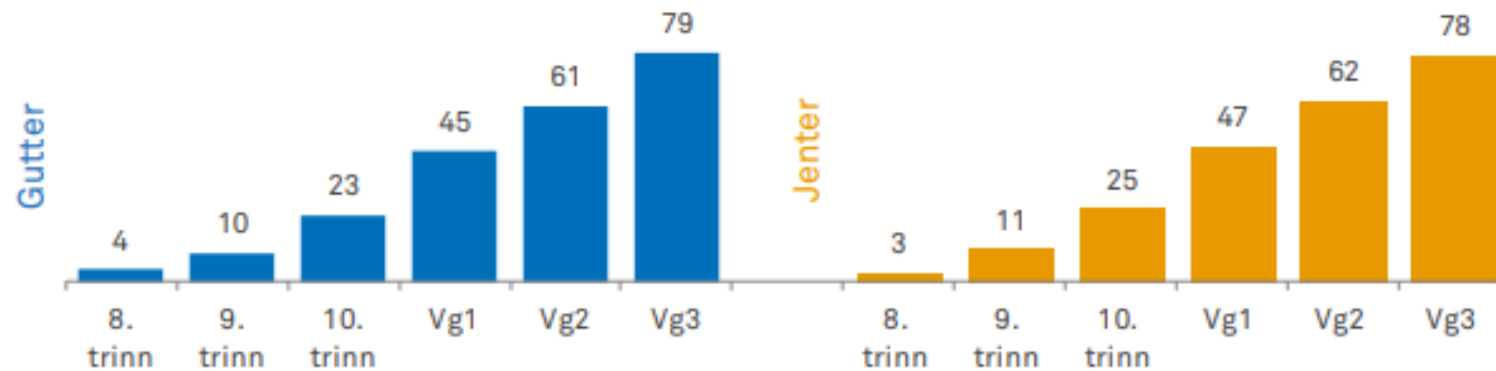
Betydningen av å
ha ein retning;
forbilder;
inkludering

n rus

Alkohol

Prosentandel som har vært tydelig beruset siste år
– etter kjønn og klassetrinn

Ungdata 2019

Alkohol

I 13-14-års alder er det **ikkje** vanlig å drikke seg full.

1 av 25 gutter
1 av 30 jenter

Ungdata 2019

Alkohol

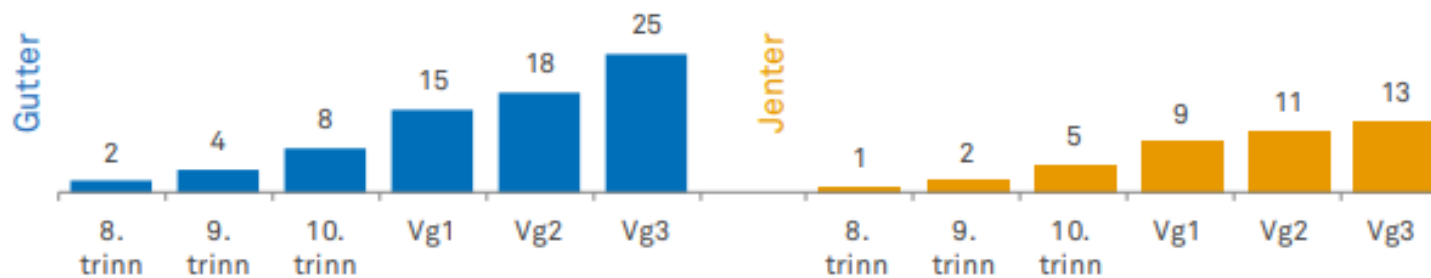
I 18-19-års alder er det vanlig å drikke seg full.

8 av 10 gutter
8 av 10 jenter

Ungdata 2019

Narkotika

Prosentandel som har brukt hasj eller marihuana siste år
– etter kjønn og klassetrinn

Ungdata 2019

Narkotika

I 13-14-års alder er det **ikkje** vanlig
å ha prøvd narkotika

1 av 50 gutter
1 av 100 jenter

Ungdata 2019

Narkotika

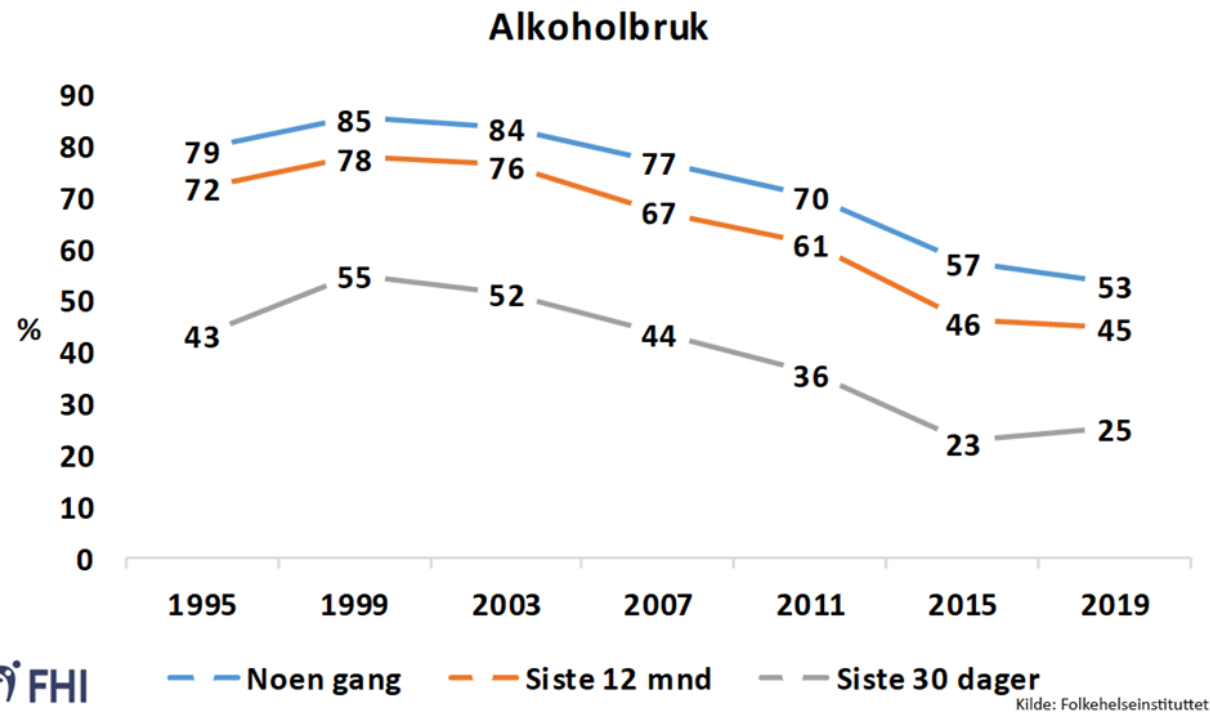

I 18-19-års alder er det blitt vanligare å bruke narkotika.

1 av 4 gutter
1 av 8 jenter

Ungdata 2019

Trender i alkoholbruk

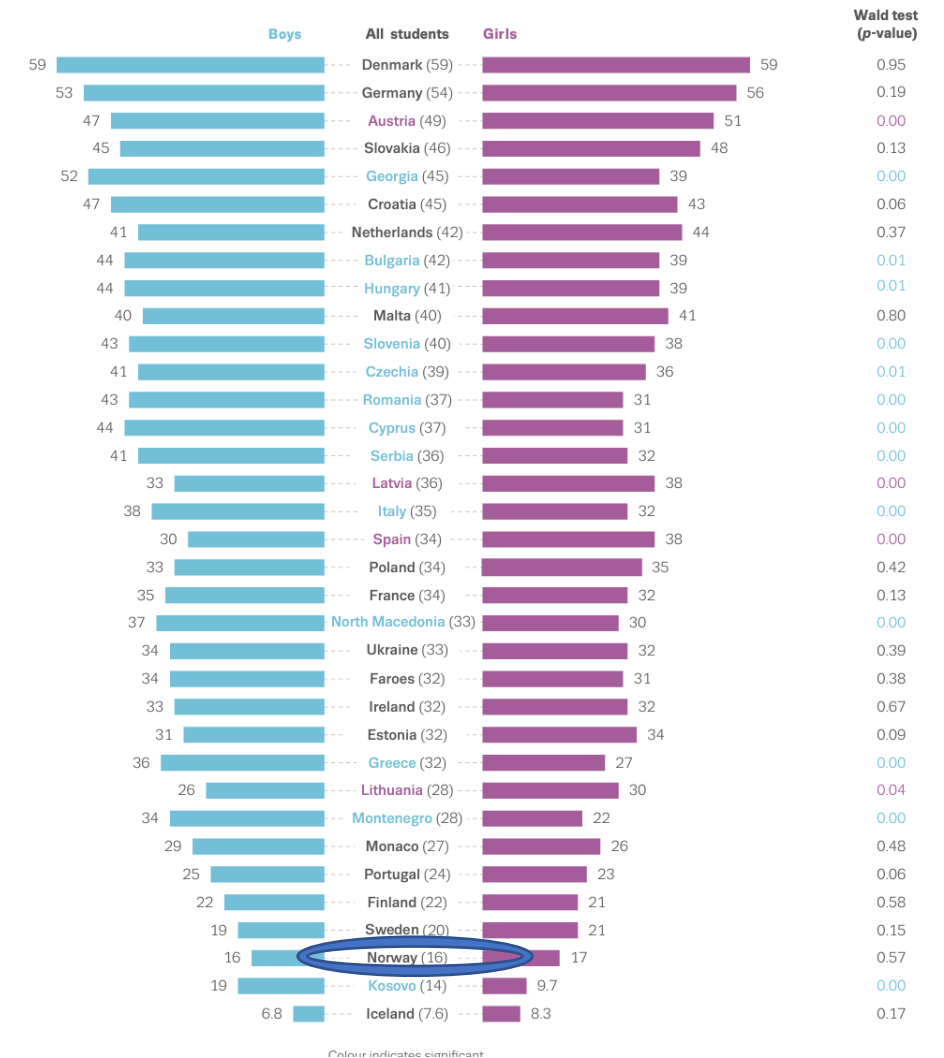
Nedgang i alkoholbruk blant norsk ungdom, men utflating siste par år

<https://www.fhi.no/nettpub/alkoholinorge/omsetning-og-bruk/alkoholbruk-blant-ungdom/>

Alkoholvaner hos norsk ungdom

- Ifølge siste ESPAD-undersøkelse (15-16 åringer) er det forholdsvis få ungdommar som drikk seg full jevnlig, samanlikna med andre europeiske land

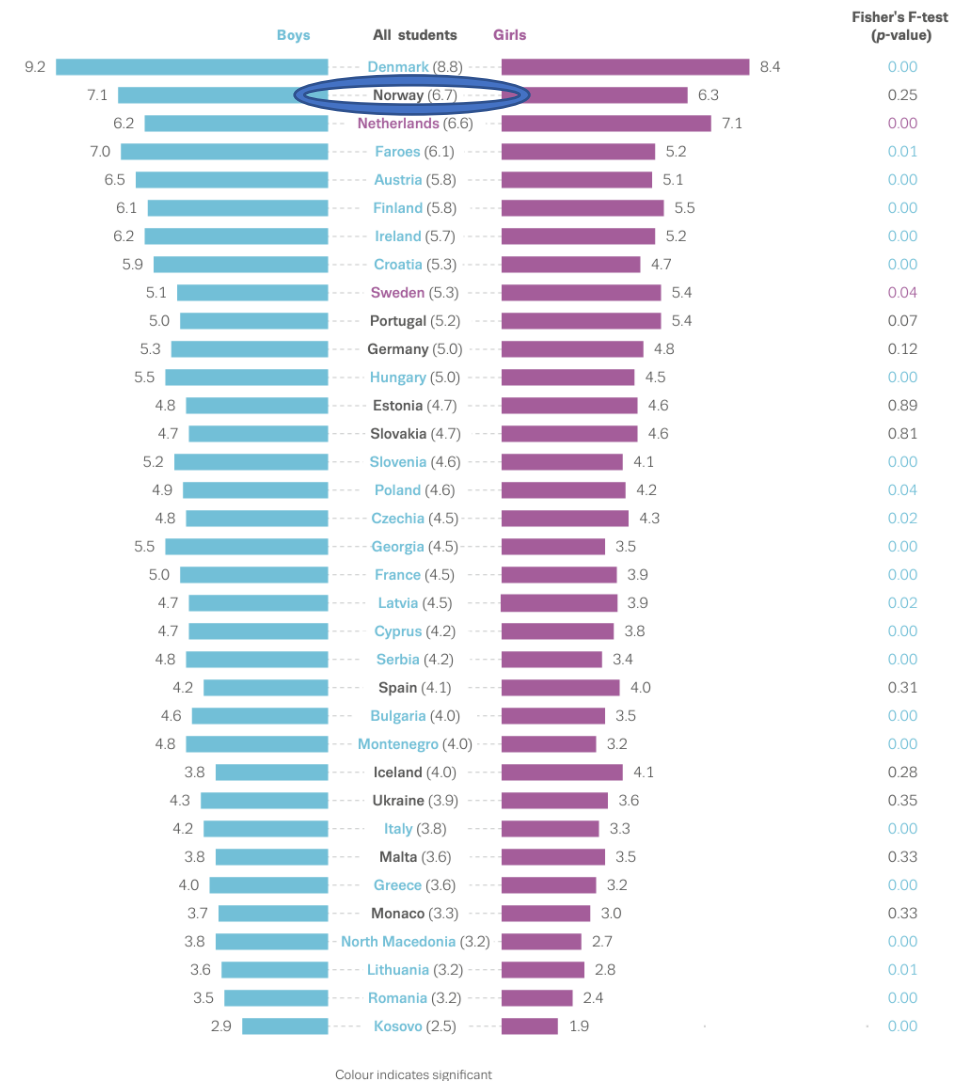
Figure 6b. Prevalence of heavy episodic drinking (five or more drinks on one occasion; one drink contains approximately 2 centilitres of ethanol) at least once in the last 30 days by gender (percentage)

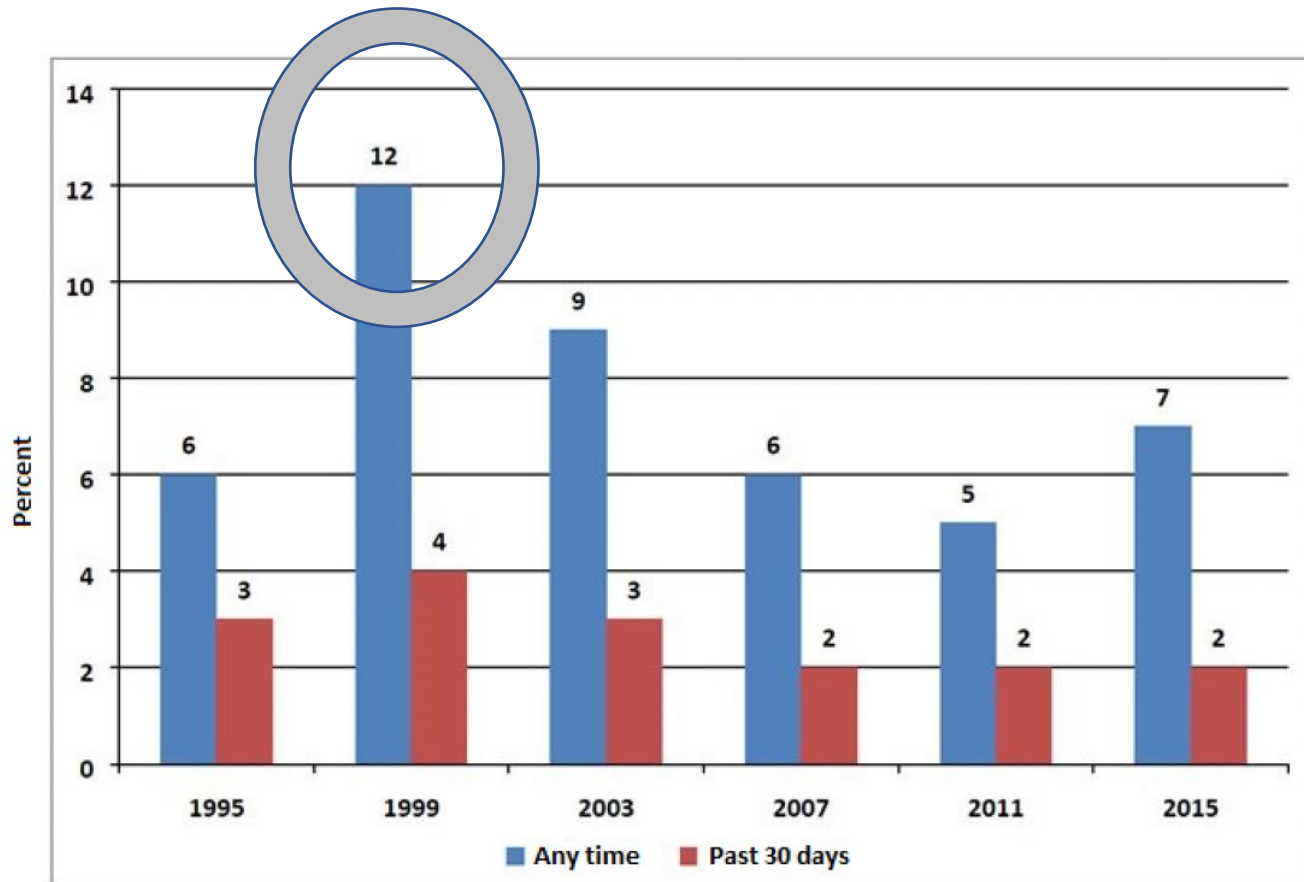
Alkoholvaner hos norsk ungdom

- ...MEN norsk ungdom drikk mykje når dei først drikk – kun slått av Danmark

Figure 4b. Average alcohol intake on the last drinking day among users by gender (centilitres of ethanol)

Trender i cannabisbruk

Toppunktet for cannabisbruk blant norsk ungdom:

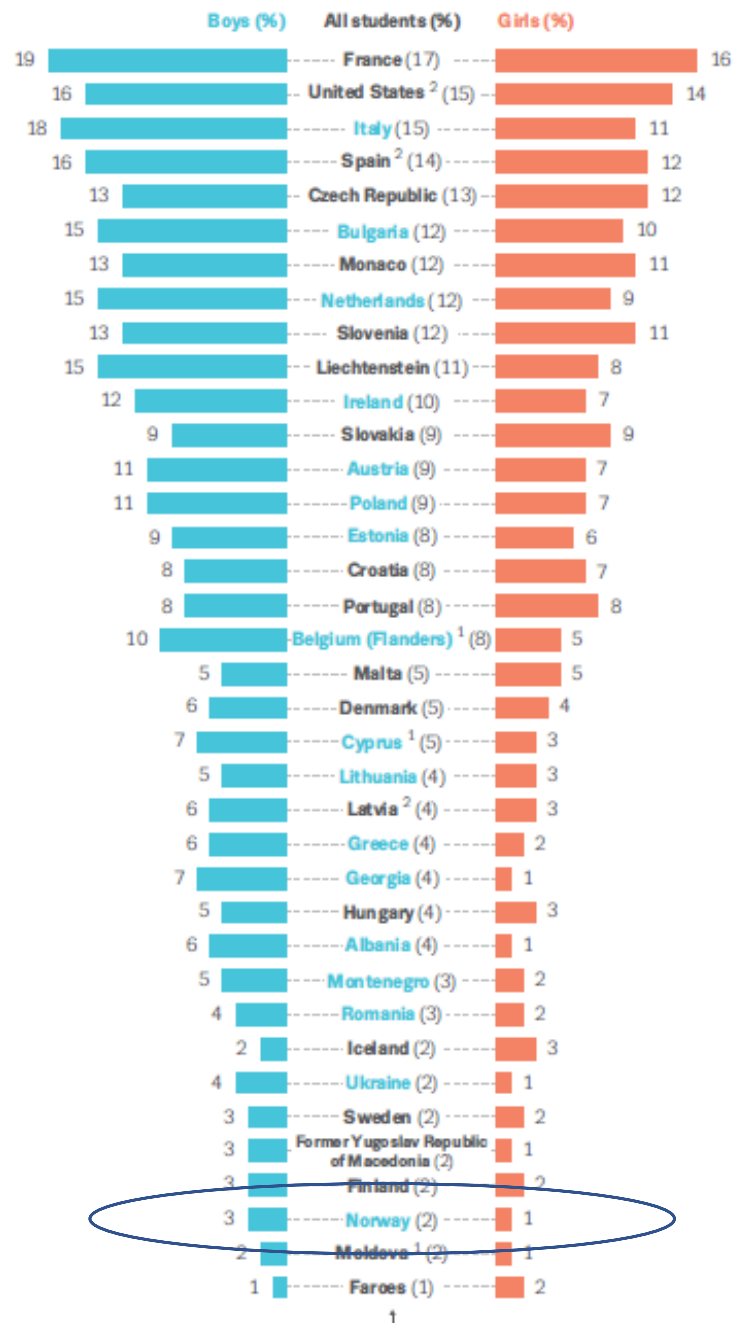
- Rundt årtusenskiftet
- Der nest nedgang

Viktig å ikke glemme:

- Det har vore verre før...

Figure 6b. Prevalence of cannabis use in the last 30 days by gender (percentage)

Colour indicates significant difference between boys and girls (not tested for Spain and United States).

Cannabisbruk blant norsk ungdom 2016

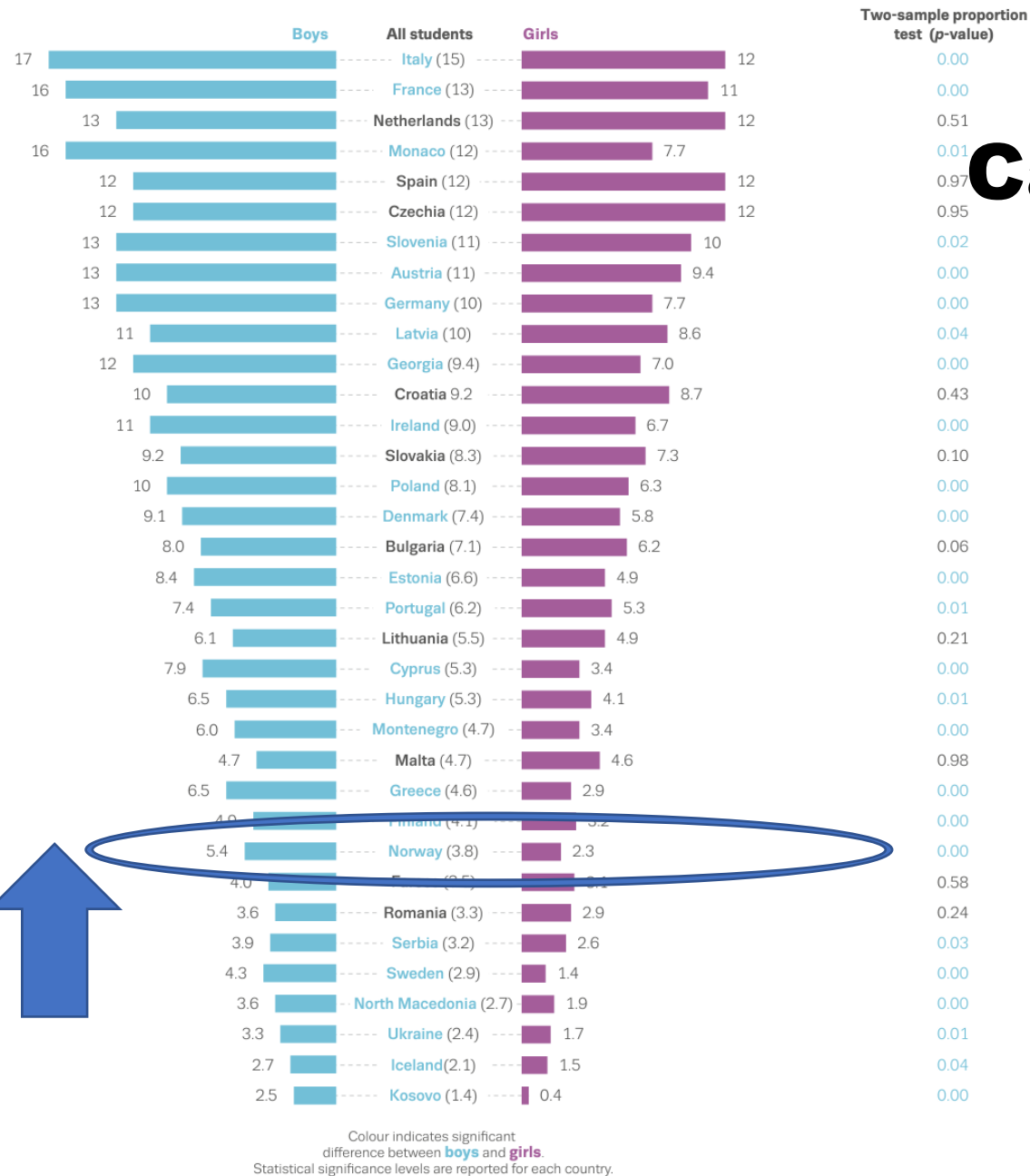
Me ligg lågt i forhold til mange andre europeiske land

ESPAD Group. (2016). ESPAD Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs.

Men...

Figure 7b. Prevalence of cannabis use in the last 30 days by gender (percentage)

Cannabisbruk blant norsk ungdom 2020

Me ligg framleis lågt i forhold til mange andre europeiske land, men ikkje like lågt som før

Jenter: 2016: 3%   2020: 5.4%

Guttar: 2016: 1%   2020: 2.3%

ESPAD Group. (2020). ESPAD Report 2019. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs.

Cannabisbruk blant unge øker for første gang på ti år

Helsemyndighetene ser nå en økt bruk av cannabis blant 15–16 åringer, samtidig som færre tror at slike narkotiske stoffer er farlig. – Uheldig, sier forsker.

Silje-Lisette Tennøy
Journalist

Publisert 27. okt. 2020 kl. 06:38
Oppdatert 29. okt. 2020 kl. 16:52

Artikkelen er
mer enn ett år
gammel.

LETT Å FÅ TAK I: Rapport om cannabisbruk blant 15–16 åringer viser at unge mener at stoffet er lett tilgjengelig. Flere unge vi har snakket med bekrefter dette, og sier at folk kontakter dem på sosiale medier.

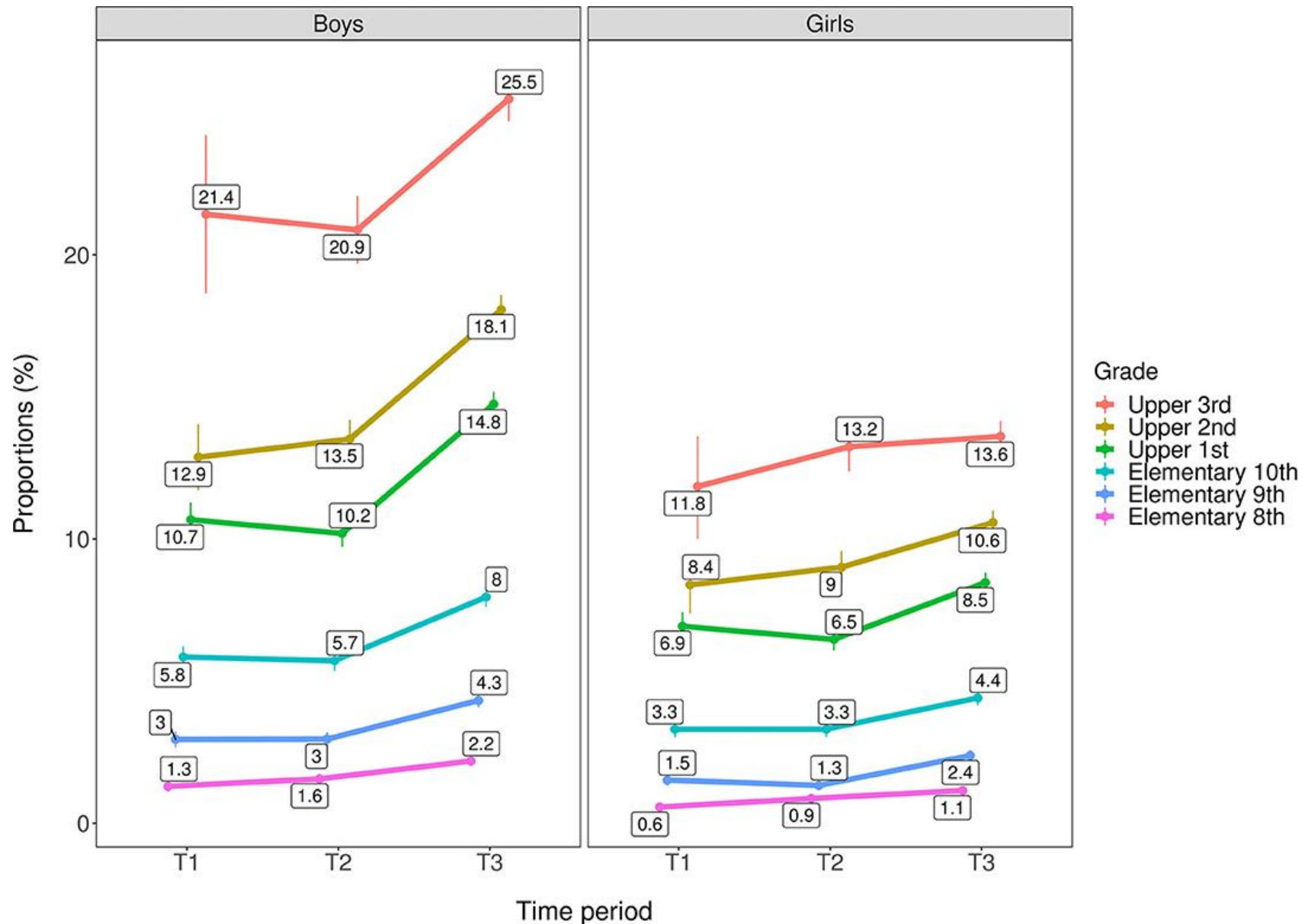
Trender i cannabis- bruk

Her: ungdom som har prøvd cannabis 1 gong eller meir siste år

T1 = 2010-2013

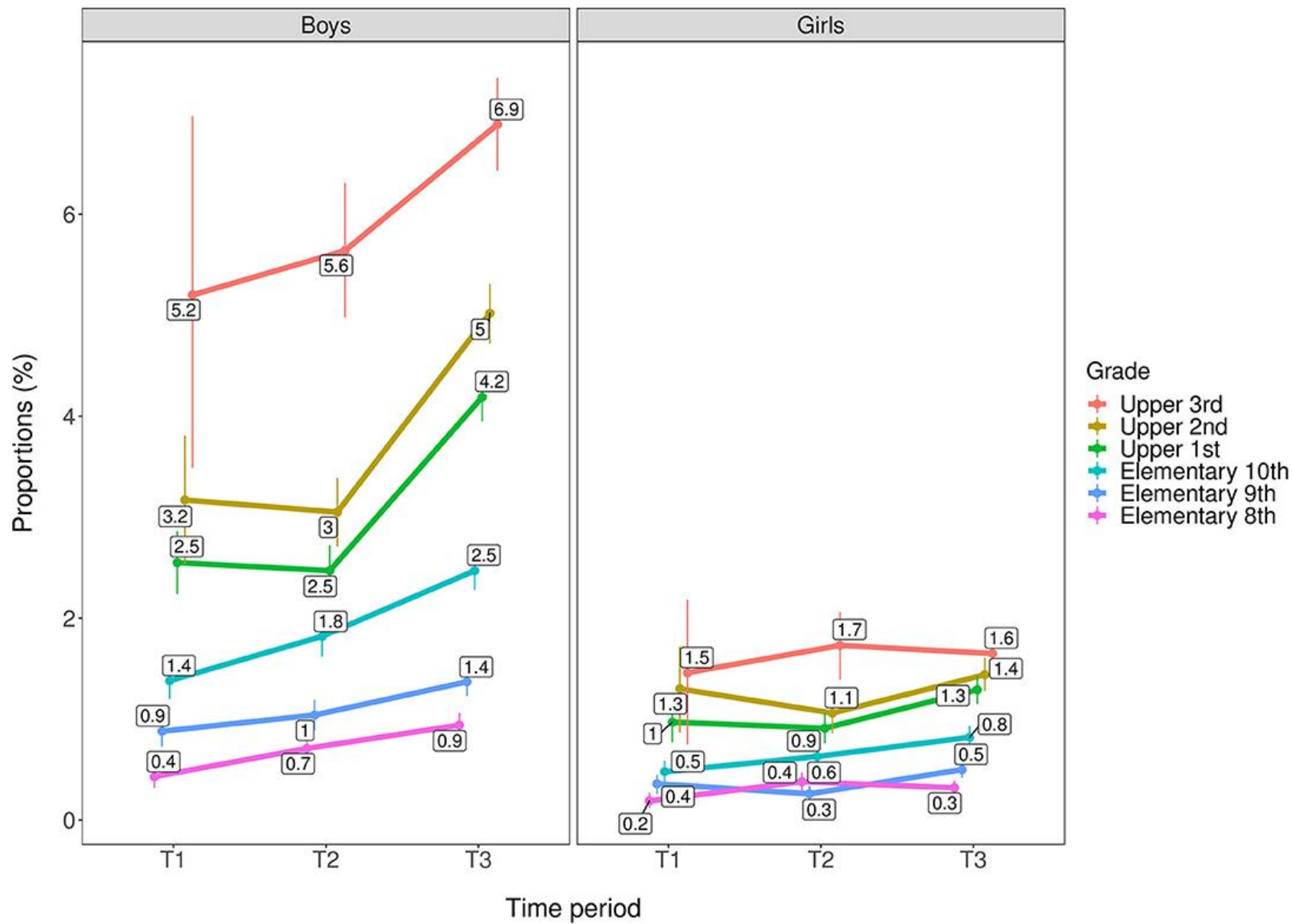
T2 = 2014-2016

T3 = 2017-2019

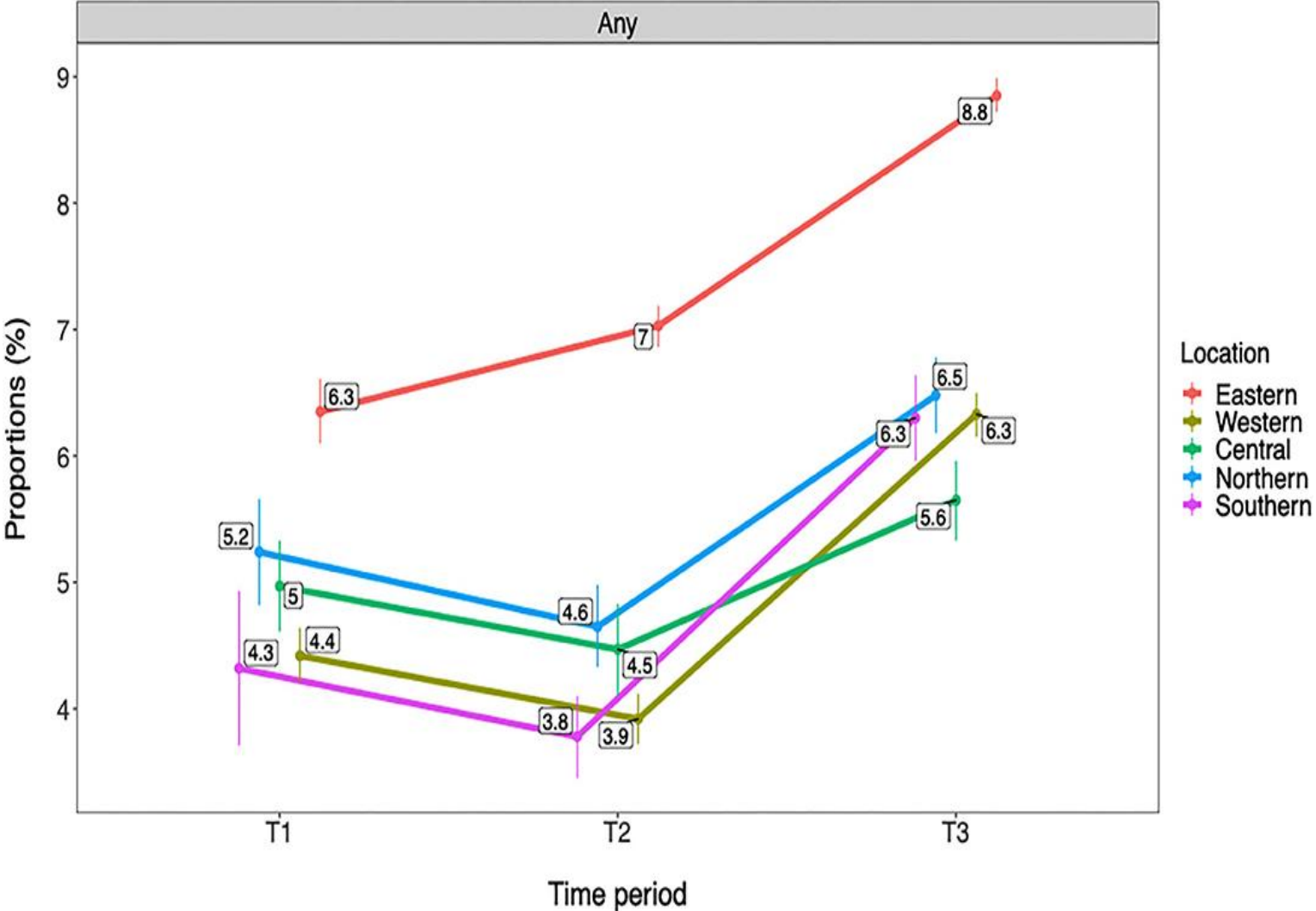
Trender i cannabis- bruk

Her: ungdom som har prøvd cannabis 11 gonger eller meir siste år

Her: unge som har prøvd cannabis

Trender etter landsdel

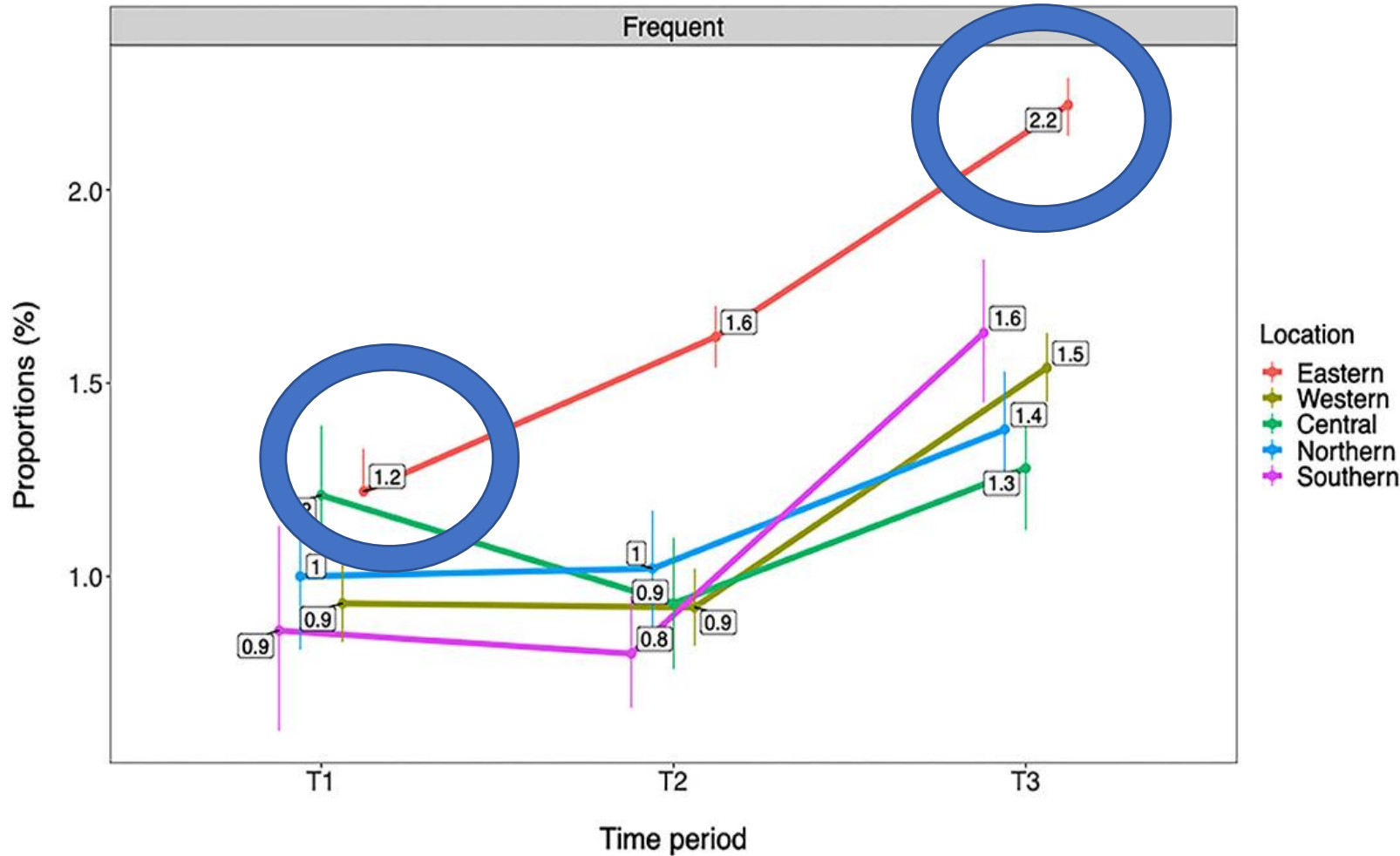

Kort sagt:
Cannabisbruk er
meir utbredt på
Østlandet enn andre
regionar i Norge

Men alle områder
har sett ein auke i
bruken siste par år

Trender etter landsdel

Her: unge som har ein regelmessig bruk av cannabis (11+ gongar siste år)

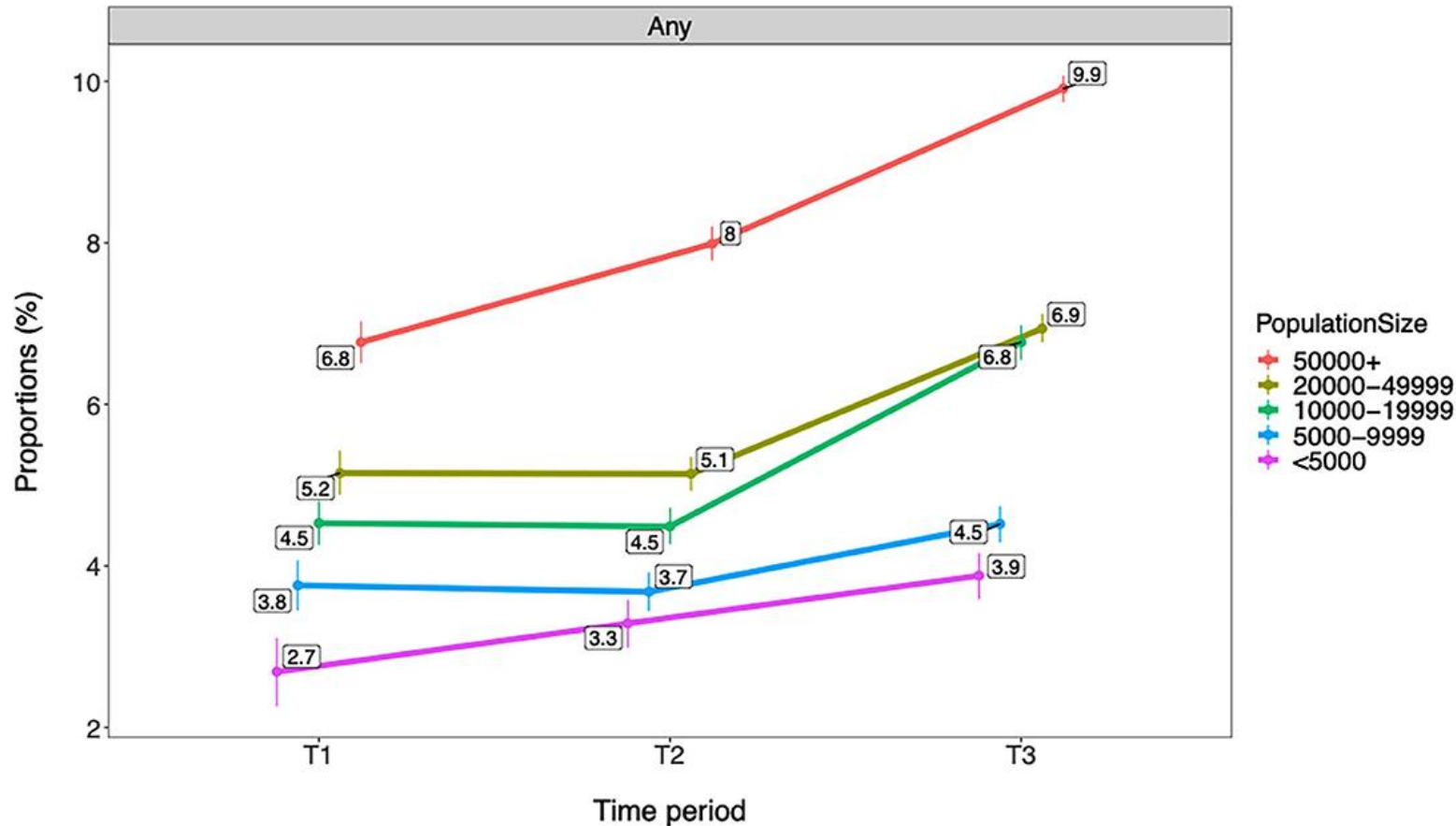
Kort sagt:
Regelmessig cannabisbruk er meir utbredt på Østlandet enn andre regionar i Norge

Omtrent dobling i løpet av få år (!)

Trender etter kommunestørrelse

Her: unge som har prøvd cannabis

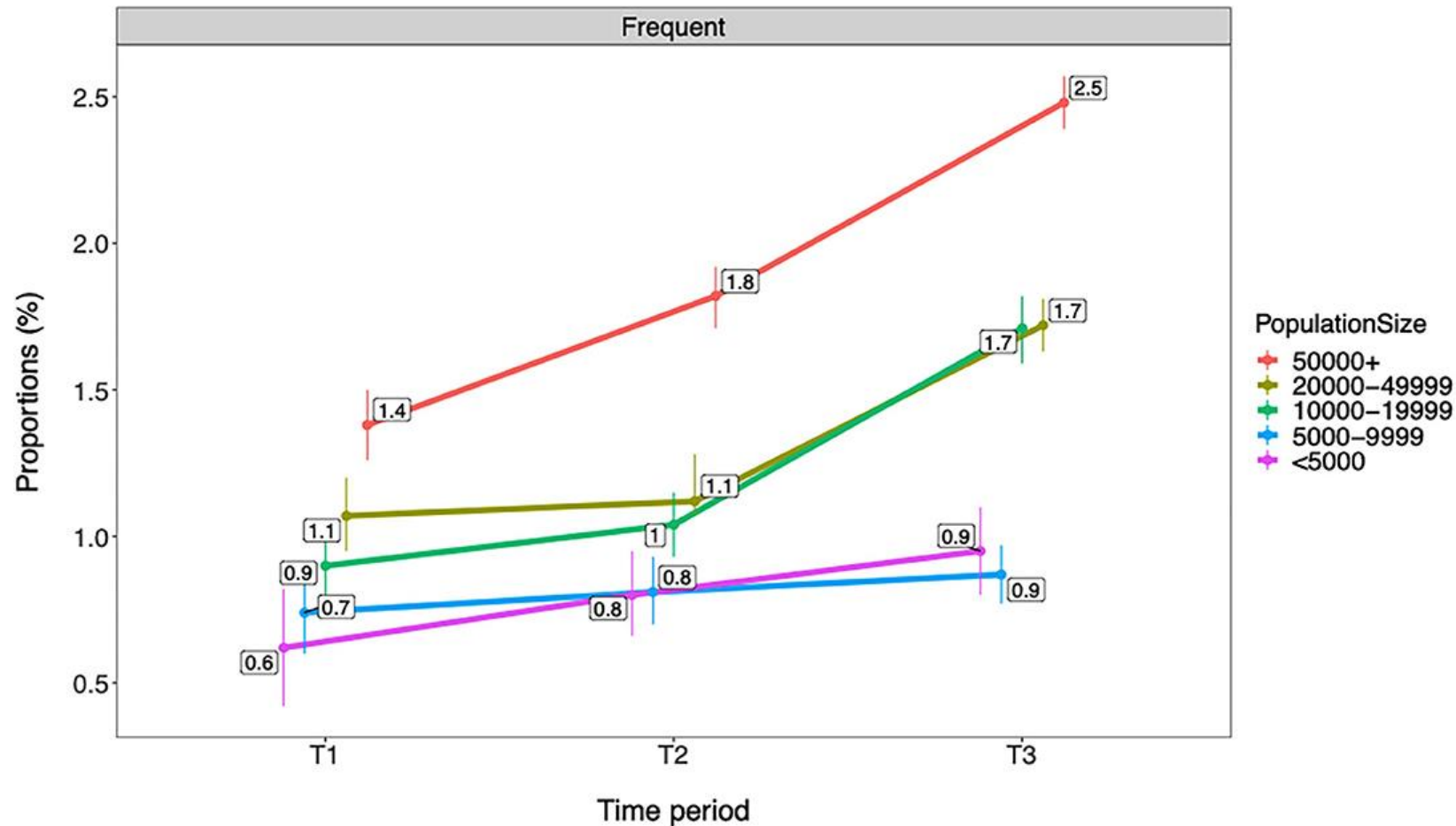
Kort sagt:

Cannabisbruk er meir utbredt i store kommunar enn i mindre kommunar i Norge

Men det har vore ein auke i bruken siste par år i både små og store kommunar

Trender etter kommunestørrelse

Her: unge som har ein regelmessig bruk av cannabis (11+ gongar siste år)

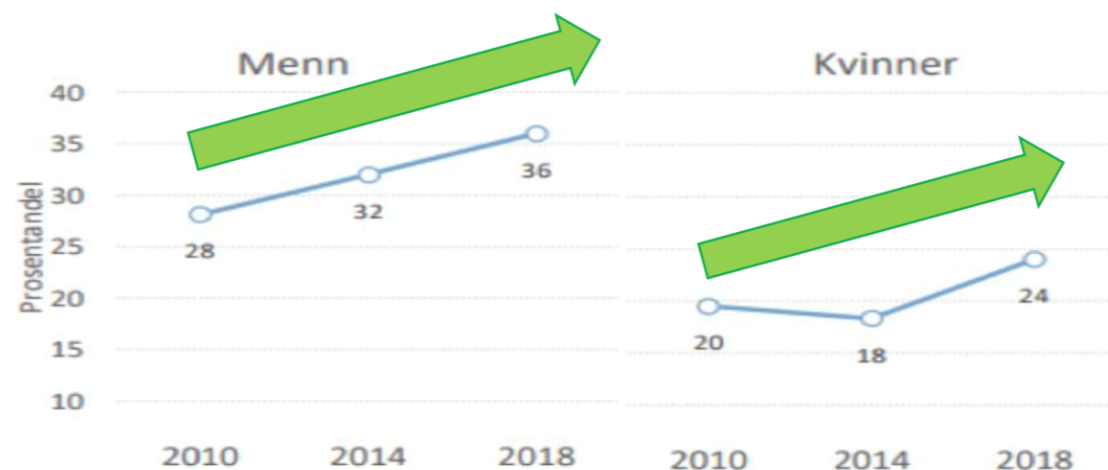
Kort sagt:

Regelmessig cannabisbruk er meir utbredt i store kommunar enn i mindre kommunar i Norge

Men det har vore ein auke i regelmessig bruk siste par år i både små og store kommunar

Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2019

FIGUR 10.5.1.1. HAR DU NOEN GANG PRØVD NARKOTIKA? KOLONNEPROSENT

Ca 30% auke i andelen menn som har brukt narkotika.

Knapstad M, Heradstveit O, Sivertsen B. "Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse 2018". [Students' Health and Wellbeing Study 2018]. Oslo: SiO (Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus, 2018).

Heradstveit, O., Skogen, J. C., Edland-Gryt, M., Hesse, M., Vallentin-Holbech, L., Lønning, K. J., & Sivertsen, B. (2020). Self-reported illicit drug use among norwegian university and college students. associations with age, gender, and geography. *Frontiers in psychiatry*, 11.

Oppsummert om trender

- Alkoholbruk blant ungdom har gått ned sidan årtusenskiftet, men bruken har no flata ut
- Me ser ein viss auke i cannabisbruk blant ungdom dei siste par årene

**Kor tid gir rusbruk
grunn til
bekymring?**

**Kor tid er det eit
rusproblem?**

Rus

= MIDLERTIDIG KJEMISK
ENDRING AV HJERNENS
TILSTAND

Alkohol

Narkotika

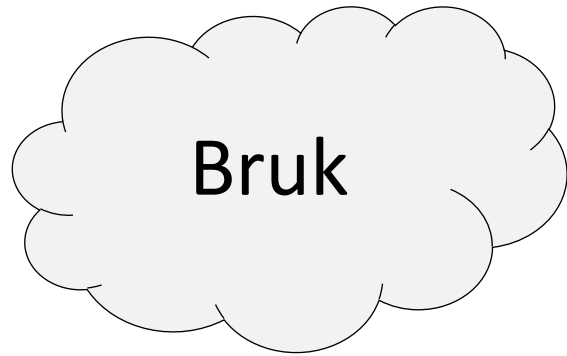

Legemidler

Tobakk

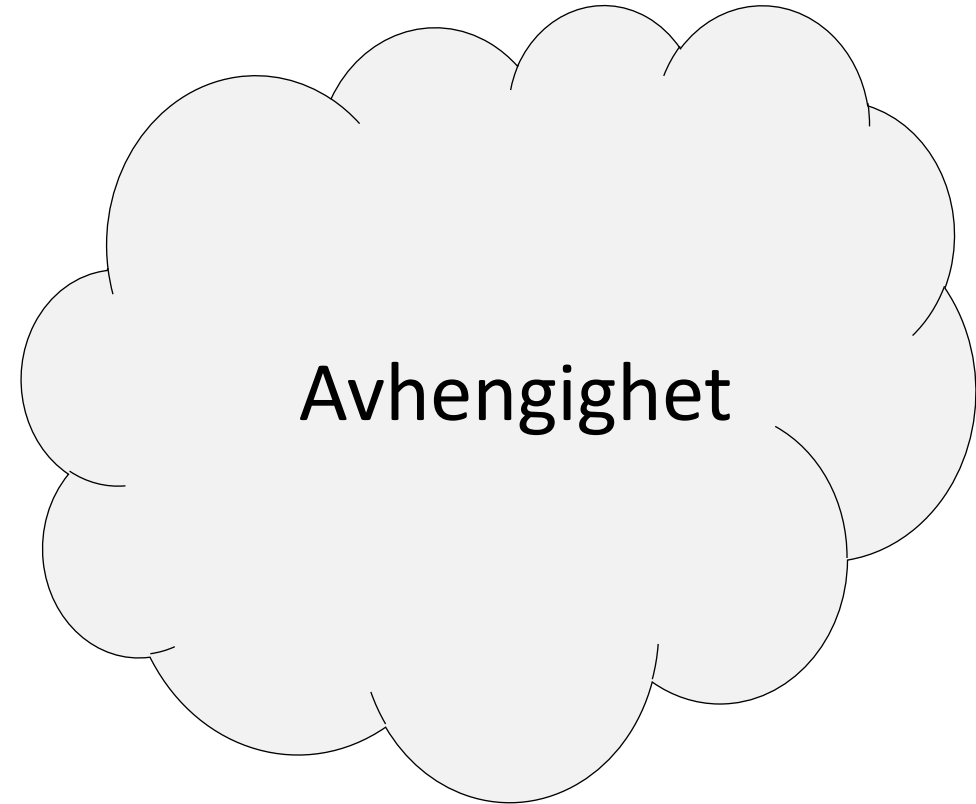

Bruk

Misbruk

Avhengighet

EIN GLIDANDE OVERGANG

Alkohol

Bruk – å ha eit viss inntak av alkohol

Misbruk – å drikke «mykje»

Avhengighet – å miste kontrollen

- At ein opplever «craving» – sug etter å drikke seg full
- At det å drikke seg full får aukande betydning i livet
- At ein fortsett å drikke seg full tross negative konsekvensar
- At ein treng meir alkohol for å oppleve samme effekt
- At ein ikkje lenger har kontroll – klarar ikkje å la vere

Narkotika

Bruk – å ha eit viss inntak av narkotika

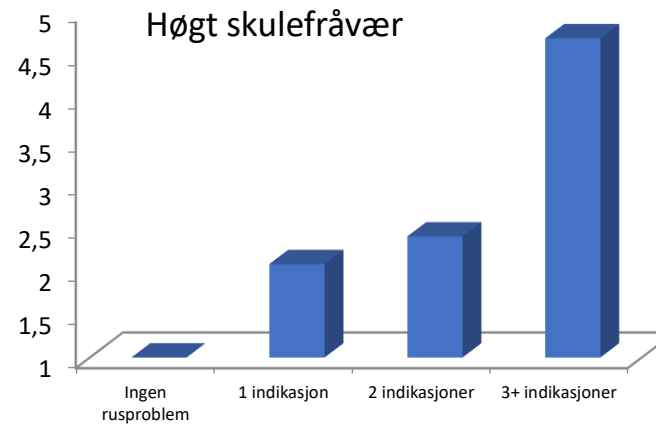
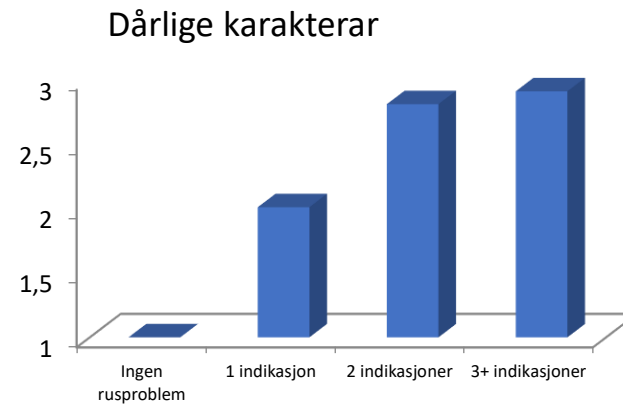
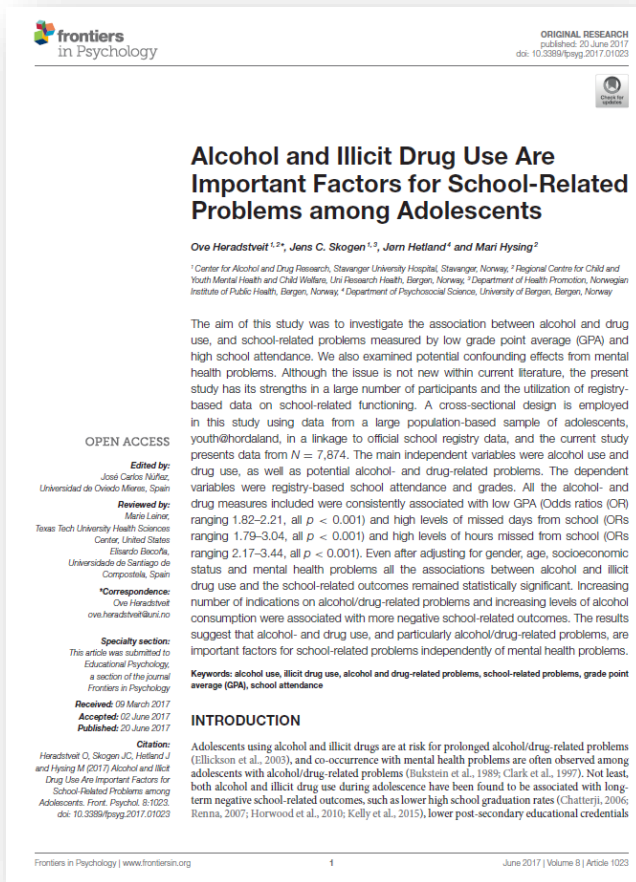
Misbruk – å bruke «mykje» narkotika

Avhengighet – å miste kontrollen

- At ein opplever «craving» – sug etter narkotika
- At det å bruke narkotika får aukande betydning i livet
- At ein fortsett å bruke narkotika tross negative konsekvensar
- At ein treng meir av stoffet for å oppleve samme effekt
- At ein ikkje lenger har kontroll – klarar ikkje å la vere

Funn:

Rusbruk heng nært saman med skuleproblemer

Samanhengen består også etter justering for

- Kjønn
- Alder
- Sosioøkonomisk status
- Psykisk helse

Kvifor drikk ungdom seg fulle?

- Nysgjerrighet
- Teste grenser
- Kjedsomhet
- Vennars bruk

- Sårbarhet?
  - Reaksjonar på «vanskelige liv» - mestringsstrategi; ein flukt

Kvifor brukar ungdom cannabis?

- Samme grunnar som ved alkoholbruk, men også...
- Opprør – utfordre samfunnets normer
- Identitetsdanning som ein som er «utanfor» det aksepterte

Nyttig
ressurs

weedensenteret.no

A photograph showing a person lying face down on a light-colored tiled floor. The person is wearing a white t-shirt and dark pants. They are surrounded by a large number of empty beer bottles of various colors (green, brown, clear). In the background, there are two boxes of beer: a yellow one and a red one. The scene suggests excessive alcohol consumption.

Eksempel:
Alkohol-misbruk

Eksempel: Alkohol-misbruk

Ofte full

Problemer i
kvardagen
pga rusen

Stor total
mengde
alkohol

Mistar
kontrollen i
fylla

Drikk seg full
åleine

Bakrus
Fylleangst

Alkoholbruken
vekker bekymring i
nettverket

Drikk alkohol
for å «finne
roen»

A close-up photograph of a man with a beard and glasses smoking a cannabis joint. The man is on the left side of the frame, looking towards the right. He is holding the joint with his right hand. Thick white smoke is rising from the joint, filling the right side of the frame. The background is a blurred blue color.

Eksempel: Cannabis

CANNABISBRUK

- Rus som ein liten pause
- Begrensa bruk (mange prøver kun ein gong)
- For å få gode følelsar
- Sosiale samankomster
- Begrensa negative konsekvensar

Vennar

Jobb /
skule

Familie

Fritids-
interesser

CANNABISMISBRUK

- Rus som veldig mange små pausar
- Meir omfattande bruk
- For å få gode følelsar + hindre negative
- Sosiale samankomster + åleine
- Fleire negative konsekvensar

Vennar

Jobb /
skule

Familie

Fritids-
interesser

CANNABISAVHENGIGHET

- Å vere rusa utgjer ein stor del av kvardagen
- Svært omfattande bruk
- For å føle seg ok – hindre negative følelsar
- Åleine + ilag med «nye venner»
- Store negative konsekvensar

~~Vennar~~

~~Jobb /
skule~~

Nye venner – som delar samme tilnærming til livet – og kor rusen er «limet» i mellom dei

Interesser blir i stor grad knytta til rusmiddelet og situasjonar kor ein er rusa

~~Familie~~

~~Fritids-
interesser~~

Denne filmen er basert på intervjuer med personer
som har brukt cannabis og deres opplevelser

Kortfilm om cannabis (K46)

<https://www.facebook.com/488402114664979/videos/1659239820922555/>

Slår alarm om unges cannabis-avhengighet

CANNABIS: Flere og flere unge trenger behandling for cannabis-avhengighet. Foto: Thomas Samson/AFP

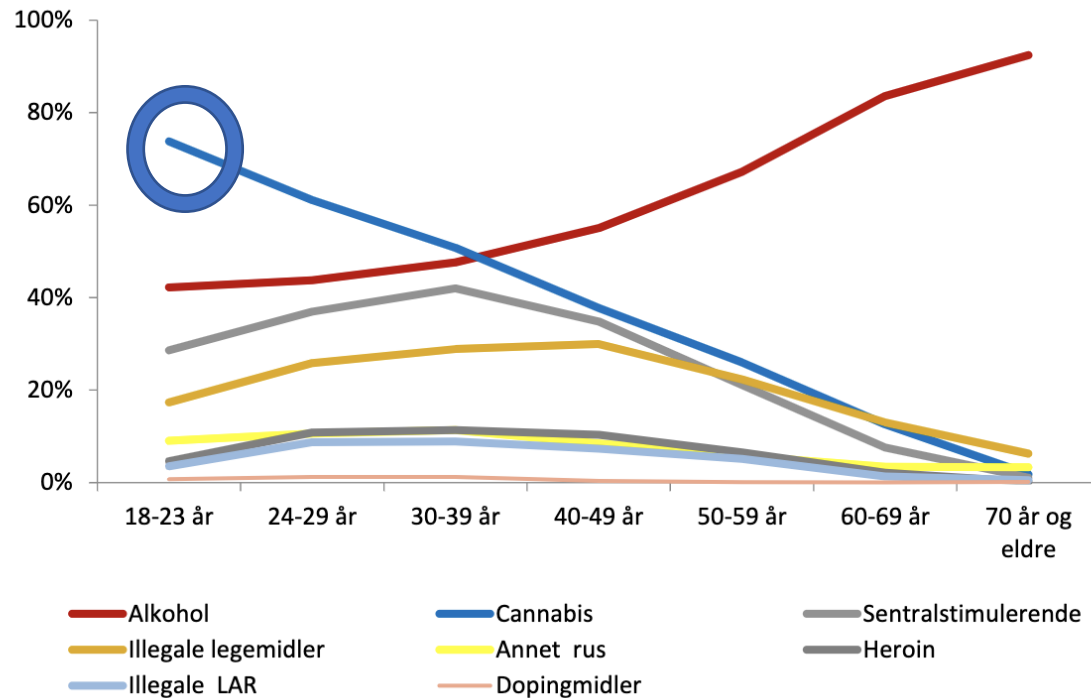
En fersk rapport viser at stadig flere trenger behandling for cannabis-avhengighet. Blå Kors ser en markant økning blant unge avhengige.

Stadig flere søker
hjelp for
cannabisproblemer

FORDI

Det går ut over
skule/jobb, familie,
og nære relasjonar

Cannabis-misbruk er SVÆRT VANLIG hos unge med rusproblem i kommunen

Brukerplan

= kartlegging av alle personar som er i kontakt med kommunens omsorgstenester

Blant gruppa av personar med rusproblemer i Brukerplan, så finn ein at cannabis-misbruk er SVÆRT VANLIG i den yngste aldersgruppa.

Altså: det ser ut til at cannabis er det stoffet som ledsager «starten» på eit omfattande rusproblem.

Hustvedt et al., (2020)

Cannabis

Trivelig og trygt?

Psychological Medicine (2017), 47, 1668–1677. © Cambridge University Press 2017
doi:10.1017/S0022321917000682 ORIGINAL ARTICLE

Association between alcohol, cannabis, and other illicit substance abuse and risk of developing schizophrenia: a nationwide population based register study

S. M. Nielsen^{1,2}, N. G. Toftdahl^{1,3}, M. Nordentoft^{1,4} & C. Hjorthøj^{1,5,6}
¹Copenhagen University Hospital, Mental Health Center Copenhagen, Hillerød, Denmark
²The Lundbeck Foundation Initiative for Integrative Psychiatric Research, iPSYCH, Aarhus and Copenhagen, Denmark

Background: Several studies have examined whether use of substances can cause schizophrenia. However, due to methodological limitations in the existing literature (e.g. selection bias and lack of adjustment of co-abuse uncertainties still remain). We aimed to investigate whether substance abuse increases the risk of developing schizophrenia, addressing some of these limitations.

Method: The longitudinal, nationwide Danish registers were linked to establish a cohort of 3 133 968 individuals (105 178 673 person years at risk), identifying 204 505 individuals diagnosed with substance abuse and 21 305 diagnosed with schizophrenia. Information regarding substance abuse was extracted from several registers and did not include psychotic symptoms caused by substance abuse in the definition. This resulted in a large, generalisable sample of exposed individuals. The data was analysed using Cox regression analysis, and adjusted for calendar year, gender, urbanicity, co-abuse, other psychiatric diagnoses, parental substance abuse, psychiatric history, immigration and socioeconomic status.

Results: A diagnosis of substance abuse increased the overall risk of developing schizophrenia [hazard ratio (HR) 6.04, 95% confidence interval (CI) 5.84–6.26]. Cannabis (HR 5.20, 95% CI 4.86–5.57) and alcohol (HR 3.38, 95% CI 3.24–3.53) presented the strongest associations. Abuse of hallucinogens (HR 1.86, 95% CI 1.43–2.41), sedatives (HR 1.68, 95% CI 1.49–1.90), and other substances (HR 1.65, 95% CI 1.28–2.13) also increased the risk significantly. The risk was found to be significant even 10–15 years subsequent to a diagnosis of substance abuse.

Conclusion: Our results illustrate robust associations between almost any type of substance abuse and an increased risk of developing schizophrenia later in life.

Keywords: Alcohol, cannabis, schizophrenia, substance use disorders.

Introduction Idehel, 1991; Abi-Dargham et al. 1998; Curran et al. 2004; Bhattacharyya et al. 2009; Jordan et al. 2012).

Ruslingdru aukar risikoen for schizofreni: Sterkast samanheng med cannabis (HR=5.20) og alkohol-lidelisar (HR=3.38)

N = over 3 millionar mennesker Tidsskrift: Psychological Medicine

Tidsskrift: Lancet

Tidsskrift: Addiction

Articles

Addiction (2000) 95(4), 505–520

RESEARCH REPORT ON CANNABIS

Does cannabis use encourage other forms of illicit drug use?

DAVID M. FERGUSON & L. JOHN HORWOOD

Christchurch Health and Development Study, Christchurch School of Medicine, Christchurch, New Zealand

Abstract *Aims.* To examine the relationship between cannabis use in adolescence and the onset of other illicit drug use. **Method.** Data were gathered over the course of a 21-year longitudinal study of a birth cohort of 1265 New Zealand children. *Measures analysed included:* (a) Frequency of cannabis use and other illicit drugs from 15–21; (b) family, social, educational and behavioural backgrounds of cohort members prior to 15; and (c) adolescent lifestyle variables. **Findings:** (1) By 21, nearly 70% of cohort members used cannabis and 28% had used other illicit drugs. (2) In all but three cases, the use of cannabis had preceded the use of illicit drugs. (3) Those using cannabis on more than 50 occasions a year had hazardous other illicit drug use that were 140 times higher than non-users. (4) After adjustment for confounding factors, family factors and adolescent lifestyle factors, cannabis use remained strongly related to the onset of other forms of illicit drug use. Those using cannabis on more than 50 occasions per year had hazardous other illicit drug use that were 39.2 times higher than non-users. **Conclusions.** Findings support the view that cannabis may act as a gateway drug that encourages other forms of illicit drug use. *None the less, the possibility remains that the association is non-causal and reflects factors that were not adequately controlled in the analysis.*

Introduction

In the last three decades the recreational use of cannabis has become widespread among adolescents and young adult populations in many

NIH Public Access Author Manuscript
Available in PMC from 2013 March 1

Published in final edited form in:
J Addict Dis. 2011 March 1; 30(1): 1–4. doi:10.1007/s10927-010-9202-3

An Evidence Based Review of Acute and Long-Term Effects of Cannabis Use on Executive Cognitive Functions

Rebecca D. Crean, Ph.D.¹, NATANIA A. CRANE, B.A.¹, and Barbara A. Mason, Ph.D.^{1,2}
¹Committee on the Neurobiology of Addictive Disorders, The Scripps Research Institute, La Jolla, CA, 92037, USA

Abstract Cannabis use has been shown to impair cognitive functions on a number of levels—from basic motor coordination to more complex executive function tasks, such as the ability to plan, organize, solve problems, make decisions, remember, and control emotions and behavior. These deficits differ in severity depending on the quantity, recency, age of onset and duration of marijuana use. Understanding how cannabis use impairs executive functions is important. Individually with cannabis-related impairments, executive functions have been found to have trouble learning and applying the skills required for successful recovery, putting them at increased risk for relapse to cannabis use. Here we review the research on the acute, residual, and long-term effects of cannabis use on executive functions, and discuss the implications for treatment.

Keywords: cannabis; marijuana; cognition; executive functions; treatment

OVERVIEW

Consumption of cannabis for medical purposes is legal with a prescription in 15 states, and many states are in the process of decriminalizing non-medical marijuana use. More than 87.5 million Americans over the age of 12 have used illicit marijuana, and it is considered by many to be a highly recreational drug. However, evidence exists of significant harms for some individuals, with 1 in 10 users developing cannabis dependence (SABDESA, 2007). Furthermore, almost 8 percent (300,000) of all substance abuse treatment admissions in the United States were for cannabis-related disorders; this is second only to alcohol-related disorders (SABDESA, 2007). It is estimated that more than 4 million Americans meet Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders IV (DSM-IV, APA, 1994) diagnostic criteria for cannabis dependence (SABDESA, 2007). This figure has doubled from 2001, and will likely continue to grow. Thus, an understanding of the effects of cannabis on executive functions is likely to be of widespread clinical relevance.

Cannabisbruk heng saman med nedsatte kognitive funksjonar både i akuttfasen og ved lang tids bruk.

Reviewstudie Tidsskrift: Journal of Addiction Medicine

Tidsskrift: Lancet

Tidsskrift: Addiction

Manuscript to be reviewed
Addiction (2017), 122, 1007–1016
© 2017 Cambridge University Press
Current Pharmaceutical Design, 2014, 20, 168–189

Acute and Long-Term Effects of Cannabis Use: A Review

Laurent Karila¹*, Pierre Ross², Benjamin Rolland¹, Amine Benyamina³, Michel Reynaud¹, Henri-Jean Aubin¹ and Christophe Lanoü⁴

¹Addiction Research and Treatment Center, Paul Broca Hospital, Paris Sud 11 University, AP-HP, INSERM EA 10709, Villejuif, France; ²INSERM U912, Université de Metz, Metz, France; ³INSERM U912, CHU de Nancy, France; ⁴Observatoire Régional de la Santé, Province de Québec, Québec, Québec, Canada; ⁵INSERM U1049, CHU de Rennes, France; ⁶INSERM U1049, CHU de Lille, France; ⁷Addiction Research and Treatment Center, Paul Broca Hospital, Paris Sud 11 University, AP-HP, Villejuif, France; ⁸Faculty of Psychology, Department of Psychology, AP-HP, Villejuif, France

Abstract: Cannabis remains the most commonly used and trafficked illicit drug in the world. Its use is highly concentrated among young people (15–34 years old). There is a variety of cannabis use patterns, ranging from recreational use to dependence. Use as an oral health product to relieve both pain and inflammation and frequent use of cannabis. Due to the high prevalence of cannabis use, the impact of cannabis on public health may be significant. A range of acute and chronic health problems associated with cannabis use has been identified.

Cannabis use frequently has negative effects on its users, which may be amplified by certain demographic and psychosocial factors. Acute, adverse effects include impairment, mood, impaired coordination and performance, social disinhibition, and violence. Frequent use has been associated with an increased risk of some vehicle crashes, especially full-of-the-road crashes. Acute cannabis consumption is also associated with an increased risk of falls, including falls of elderly. Long-term effects include: dependence, withdrawal, cognitive dysfunction, brain structural changes, and vulnerability to relapse. Cannabis use is associated with: lower educational attainment, unemployment, criminality, and psychiatric problems. Cannabis use is associated with: lower educational attainment, unemployment, criminality and psychiatric problems. Cannabis use is associated with: lower educational attainment, unemployment, criminality and psychiatric problems.

Keywords: Cannabis, marijuana, cannabis, dependence, addiction, THC, acute effects, long-term effects, and cannabis use disorders.

INTRODUCTION Cannabis is the most frequently used illegal substance in the world [1] [2]. Its use increased during the 1990s and the early part of the 21st century, in most European countries. Cannabis has been used at least once by approximately 80 million European 15–64 year olds. The lifetime prevalence estimates of cannabis use are in the range of 30–35% of the adult population [3]. In the United States, more than 95 million Americans above age 12 have used this drug. In 2010, the Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA) estimated a lifetime prevalence of cannabis use of 21.1% [3]. Cannabis is widely used among European 15–54 year olds. Data have shown that 12.4% of this population has used cannabis in the last year and has used it in the last month, and prevalence is higher among 15– to 24-year-olds. Data from Australia, Canada and the United States on cannabis use among young adults in the previous year and the previous month are all over the European average [2]. Estimates from two nationwide surveys, the Monitoring the Future Survey and the National Survey on Drug Use and Health, have indicated that the prevalence of cannabis use among adolescents is mostly due to the presence of disorders, and is not associated with it [4, 5]. The European School Survey on Alcohol and other Drugs (ESPAD) provides regular data on levels of drug use, misuse and abuse, and on the health consequences of drug use, across 35 countries. In 2010, the reported mean 4th-grade consumption of cannabis was 1.4 g in the 15–16-year-old student across

at age 11 years or younger) and frequent use of cannabis [6]. Early initiation of cannabis use is associated with the subsequent development of more intense and problematic drug consumption [7].

Cannabis is cultivated in 172 countries [8]. Between 1300 and 4000 tons of herbal cannabis were harvested and 2000 and 3000 tons of cannabis resin were produced in 2008. An estimated 6251 tons of dried cannabis with 1130 tons of cannabis resin were seized worldwide in 2010 [2]. The cannabis plant contains more than 421 chemical compounds, of which cannabinoids [9]. More than 2000 compounds are produced by pyrolysis during the smoking of cannabis [10]. Different classes of chemicals, including terpenoids, cannabinoids, amino acids, hydrocarbons, sugar, terpenes, and simple fatty acids, together contribute to the unique pharmacological and toxicological properties of cannabis [11]. Tetrahydrocannabinol (THC) and Cannabinol (CBN) are the two main components of the cannabis sativa plant, have distinct psychotropic and behavioral effects [11]. These compounds may have separate effects on regional brain function [12] [13]. 9-THC is the primary psychoactive constituent of the cannabis sativa plant as well as it is believed to be primarily responsible for its intended cognitive effects, psychosis, dependence, and anxiety, as well as the addiction potential of cannabis [14, 15]. The European School Survey on Alcohol and other Drugs (ESPAD) provides regular data on levels of drug use, misuse and abuse, and on the health consequences of drug use, across 35 countries. In 2010, the reported mean 4th-grade consumption of cannabis was 1.4 g in the 15–16-year-old student across

Cannabisbruk heng saman med ei rekke negative effektar; inkl kognitive effektar, angst, sjølvmo-risiko, m.m.

Reviewstudie Tidsskrift: Current Pharmaceutical Design

Tidsskrift: Addiction

Osteklokka
Lite kjem inn
– lite når ut

Livet på pause

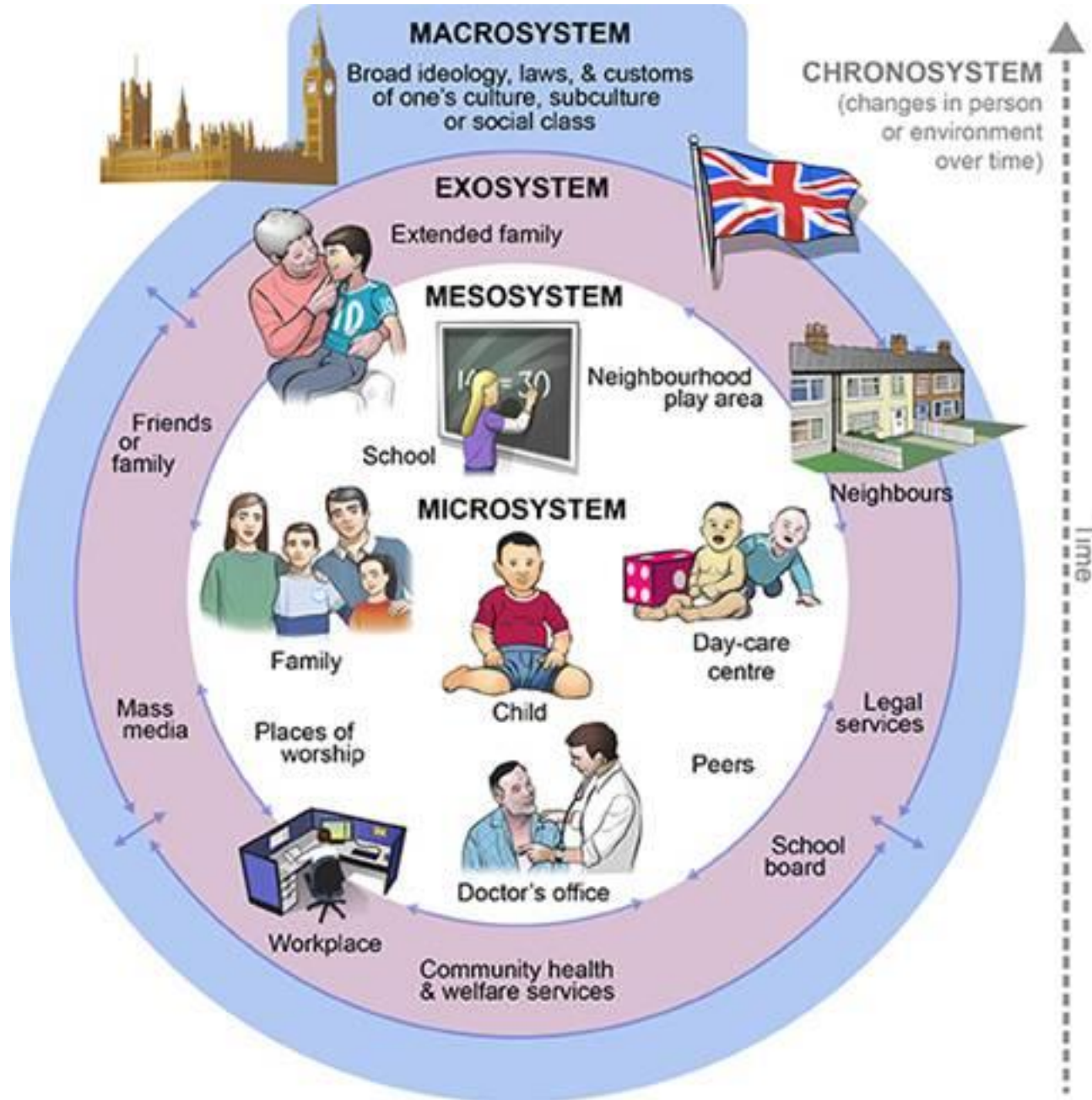

**Kva ungdom får
rusproblemer?**

**Betydningen av
oppvekstforhold**

Betydningen av gode og dårlige oppvekstforhold

- Oppvekstforhold spelar ei stor rolle for psykisk helse og rus
- Eit stort og omfattande forskningsfelt

Jf. Bronfenbrenner's utviklingsøkologiske modell

Risiko- faktorar

Faktorar som heng saman med ein **høgare risiko** for bruk av rusmidler eller utvikling av eit rusproblem

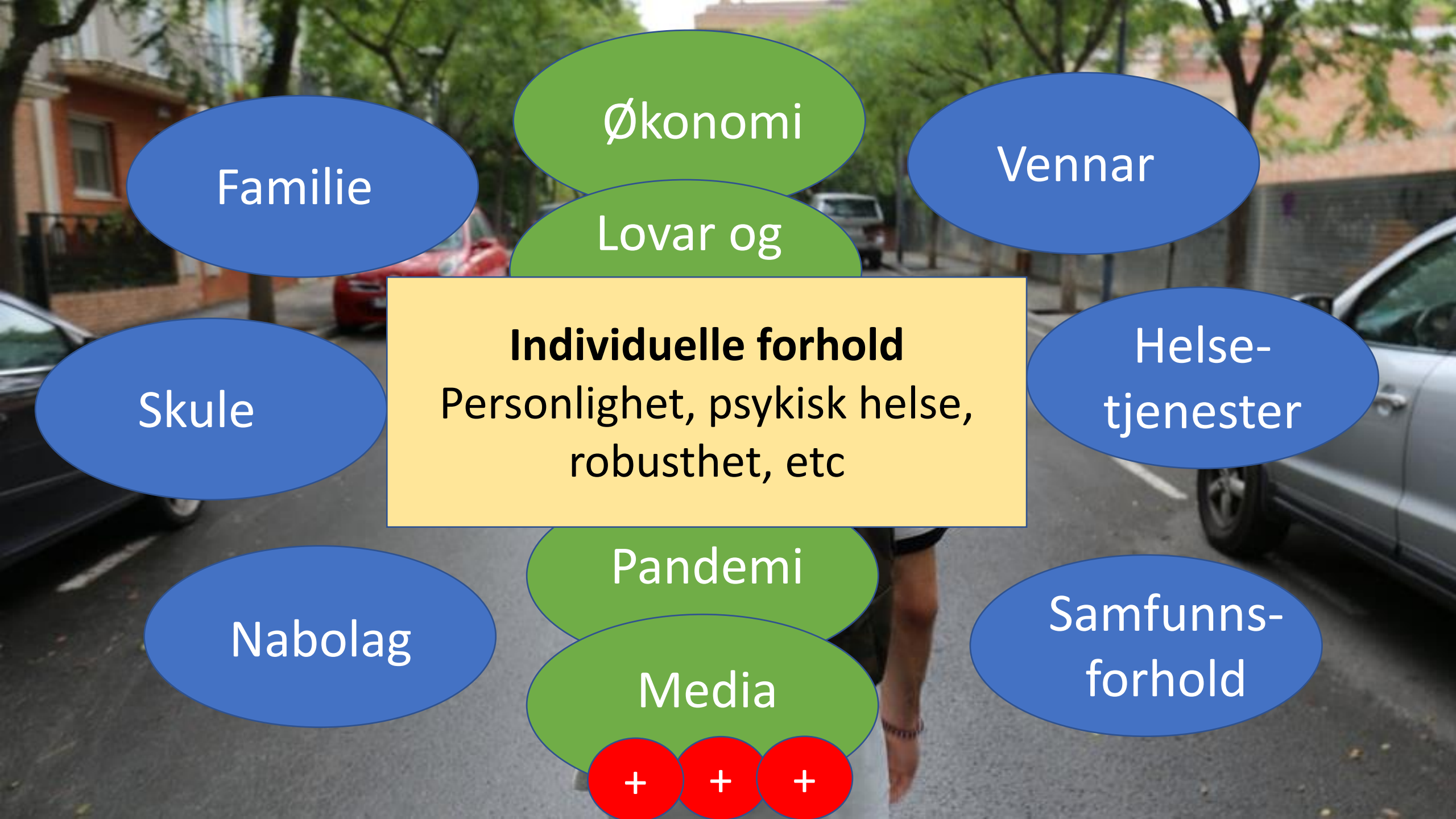

Beskyttende faktorar

Forhold som reduserer sannsynligheten for at ein person får rusproblemer

Økonomi

Vennar

Familie

Lovar og

Individuelle forhold
Personlighet, psykisk helse,
robusthet, etc

Helse-
tjenester

Skule

Pandemi

Samfunns-
forhold

Nabolag

Media

+

+

+

Kumulativ risiko

- Enkeltstående risikofaktorer har mindre å sei. Summen av risikofaktorer har mest betydning!

Risk Factors for Drug Use in Urban Adolescents

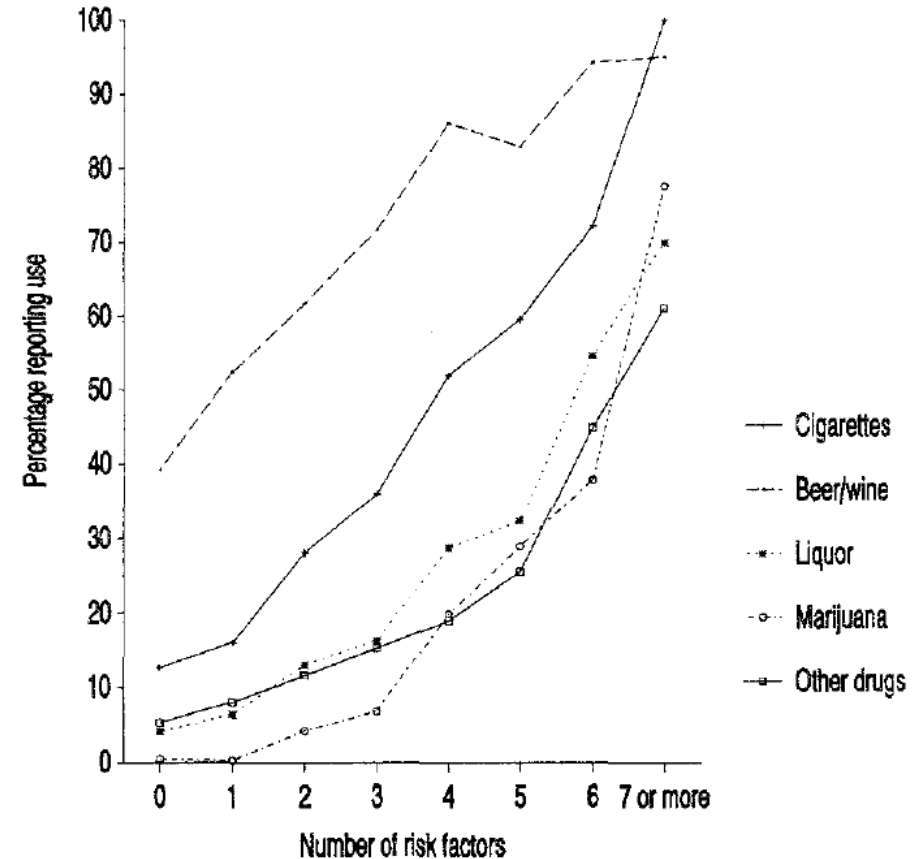

Fig. 1. Prevalence of use for specific drugs as a function of the total number of risk factors.

Snøballeffekten

- Lettare å førebygge rusproblemer enn å behandle det
- Jo tidlegare innsats, jo betre

Familie og barndoms- opplevelingar

Adverse Childhood Experiences

Traumatic events that can have negative, lasting effects on health and well-being.

People with 6+ ACEs can die **20 yrs** earlier than those who have none.

4 or more ACEs

3x the levels of lung disease and adult smoking

11x the level of intravenous drug abuse

14x the number of suicide attempts

4x as likely to have begun intercourse by age 15

4.5x more likely to develop depression

2x the level of liver disease

“ Adverse childhood experiences are the single greatest unaddressed public health threat facing our nation today. ”

Dr. Robert Block, the former President of the American Academy of Pediatrics

67% of the population have at least 1 ACE

ANNE MARIE PROJECT

For more info or to schedule a class, contact:
Julie Gramlich, Founder
annemarieproject.org@gmail.com
573-644-4965 • annmarieproject.org

www.70-30.org.uk © 7030Campaign

God foreldrepraksis

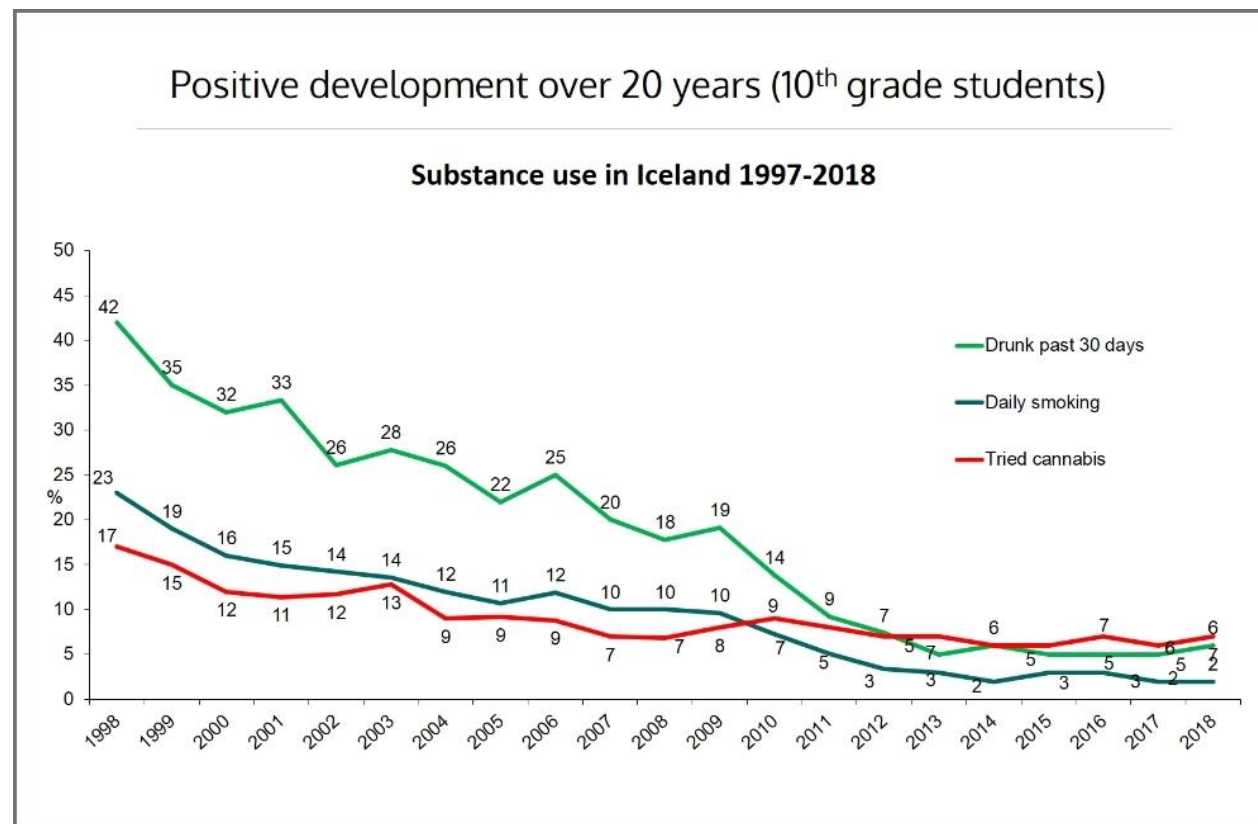
REVIEW

- Foreldrepraksis som heng saman med rusbruk blant ungdom
  - Foreldres eigen rusbruk
  - Monitorering / følge med
  - Grensesetjing og reglar
  - Relasjonen voksne-barn

Ryan et.al, 2010

Island

- Massiv nedgang i rusbruk over ein 20 års-periode
- Mange førebyggjande tiltak, inkludert:
- *Auka foreldre-engasjement i forhold til å håndheve reglar om 18 års aldersgrense for alkoholbruk*

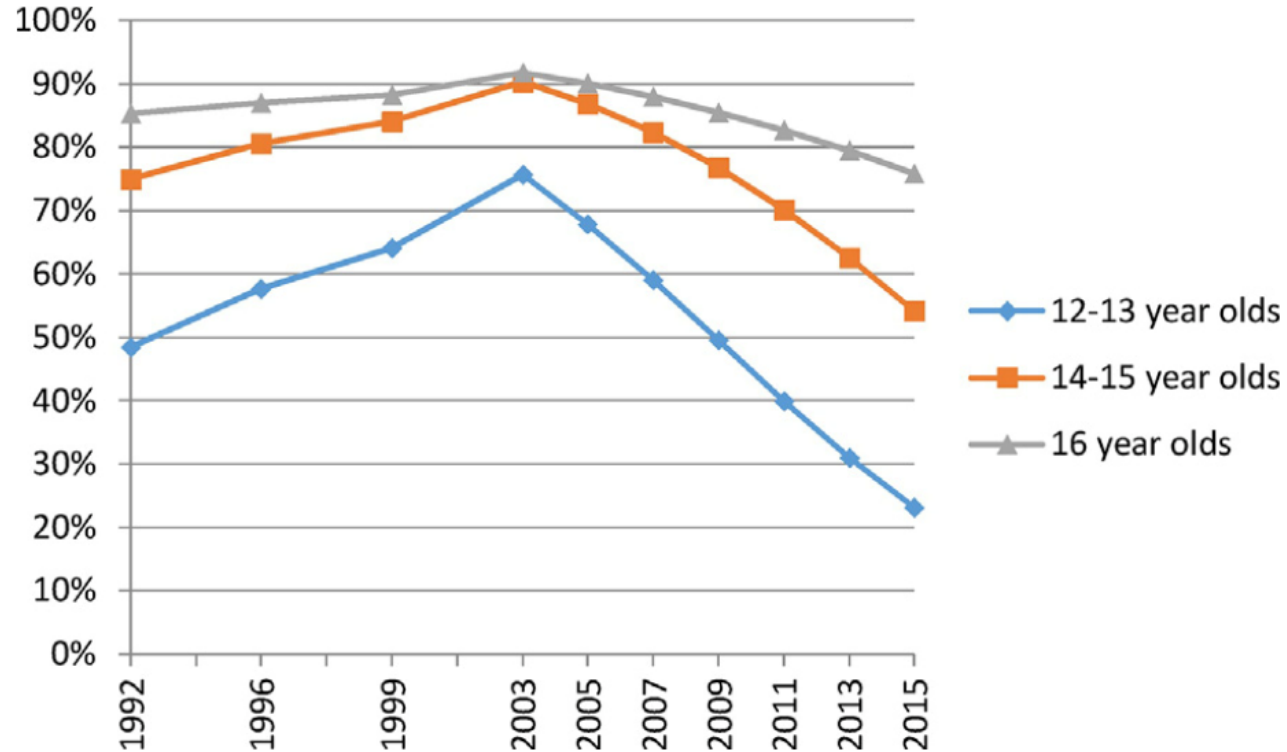

Foreldrereglar og rus

- Innstrammingen av foreldrereglar knytta til alkohol på Island hadde betydning for å redusere rusbruken
- Kristjansson, A. L., Sigfusdottir, I. D., Thorlindsson, T., Mann, M. J., Sigfusson, J., & Allegrante, J. P. (2016). Population trends in smoking, alcohol use and primary prevention variables among adolescents in Iceland, 1997–2014. *Addiction*, 111(4), 645-652.

Foreldrereglar og rus

Fig. 1. Time trends in lifetime alcohol use by age group, 1992–2015.

Nederland

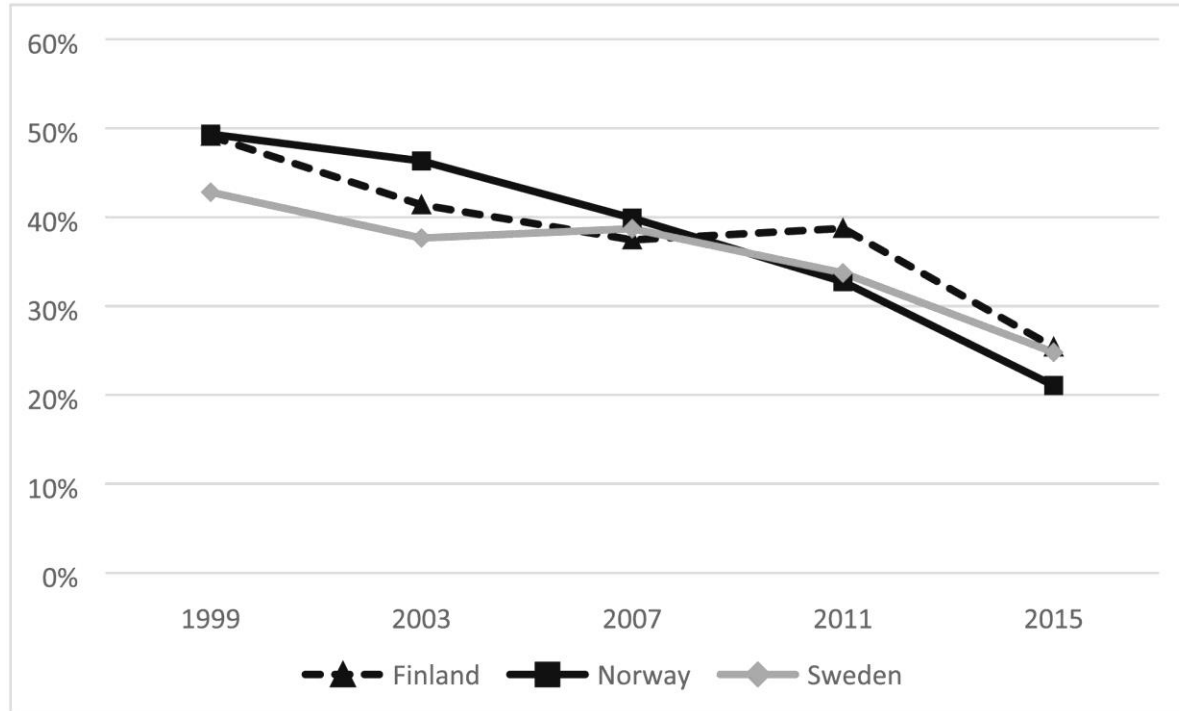
Skarpt fall i alkoholbruk blant ungdom

Samtidig som foreldrenglar vart mykje tydligare

• Konklusjon:

- Nedgangen i alkoholbruk kunne delvis forklarast av nettopp strammare foreldrenglar

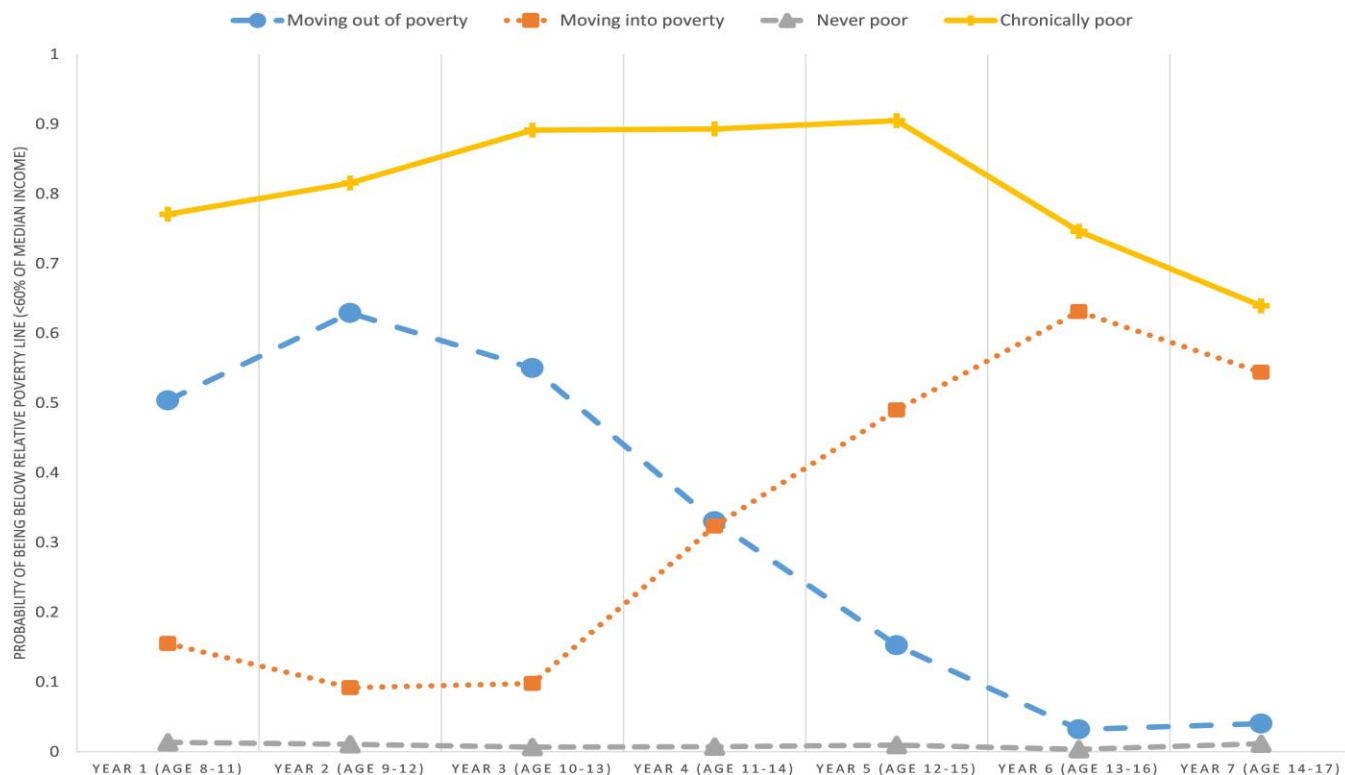
Foreldrereglar og rus

- Også ein heilt ny studie som viser det samme i norsk kontekst
- Dvs. nedgangen i alkoholbruk i perioden 1999-2015 kunne delvis forklarast av tydeligare foreldrereglar ifht alkoholbruk blant ungdom under 18 år

Raitasalo, K., Kraus, L., Bye, E. K., Karlsson, P., Tigerstedt, C., Törrönen, J., & Raninen, J. (2021). Similar countries, similar factors? Studying the decline of heavy episodic drinking in adolescents in Finland, Norway and Sweden. *Addiction*, 116(1), 62-71.

Sosioøkonomisk status

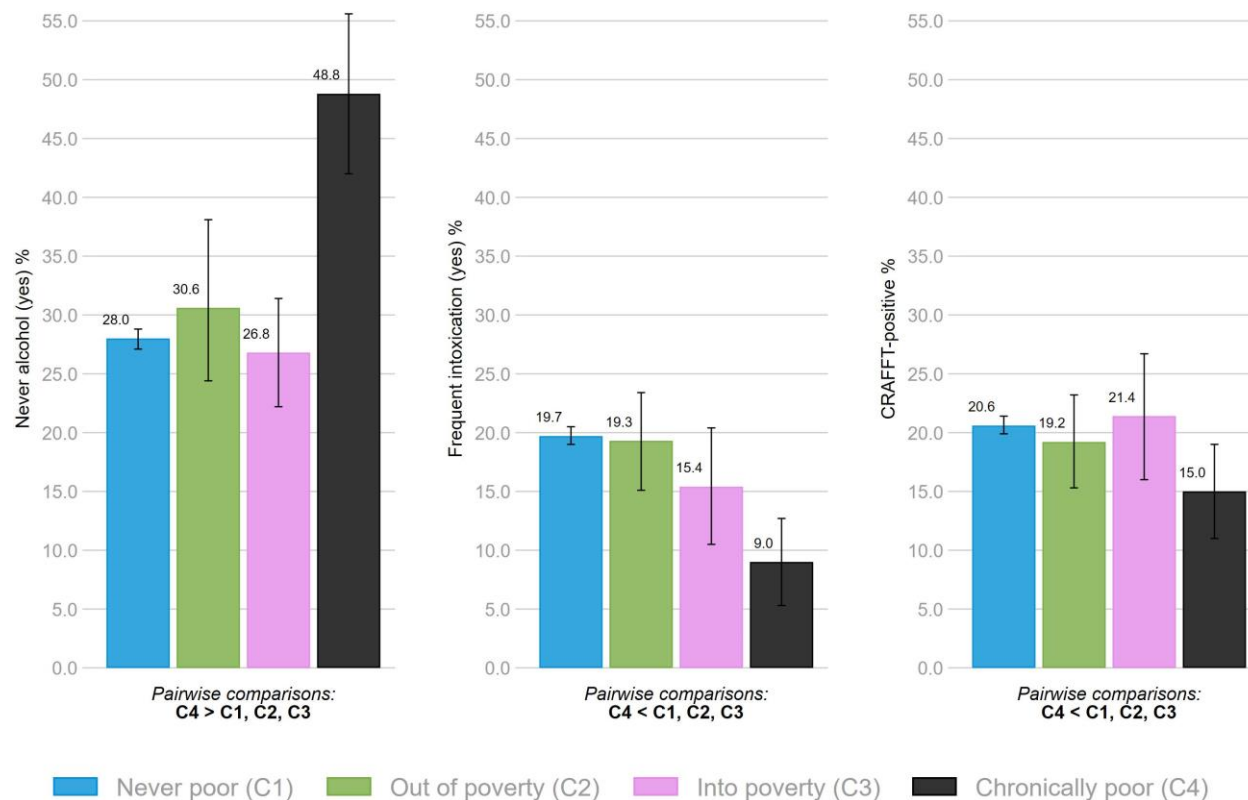

Denne studien undersøkte fire grupper av ungdom:

- 1) God familieøkonomi over tid
- 2) Betra familieøkonomi over tid
- 3) Forverra familieøkonomi over tid
- 4) Dårlig familieøkonomi over tid

Skogen, J. C., Sivertsen, B., Hysing, M., Heradstveit, O., & Bøe, T. (2019). Economic circumstances in childhood and subsequent substance use in adolescence—a latent class analysis: the youth@ hordaland Study. *Frontiers in psychology, 10*, 1115.

Sosioøkonomisk status

Denne studien fant **lågare rusbruk** i gruppa ein skulle anta at me burde vere mest bekymra for – altså unge frå familiar med dårlig økonomi i over tid

Viser at samanhengen mellom sosioøkonomisk status og rus er nokså kompleks – og ikkje rett-fram

Skogen, J. C., Sivertsen, B., Hysing, M., Heradstveit, O., & Bøe, T. (2019). Economic circumstances in childhood and subsequent substance use in adolescence—a latent class analysis: the youth@ hordaland Study. *Frontiers in psychology, 10*, 1115.

Ungdom i barnevernet

- Klar auke i risikoen for rus blant ungdom som mottar hjelp i barnevernet
- NB: dei som bur i fosterheim har mindre risiko for rus samanlikna med annan ungdom i barnevernet
- Forklaring: Pågåande belastning?

Heradstveit, O., Gjertsen, N., Iversen, A. C., Nilsen, S. A., Askeland, K. G., Christiansen, Ø., & Hysing, M. (2020). Substance-related problems among adolescents in child welfare services: A comparison between individuals receiving in-home services and those in foster care. *Children and Youth Services Review*, 118, 105344.

Skule, vennar og lokal- samfunn

Skulen som førebyggingsarena

- Skulen er ein viktig arena for læring og sosial utvikling
- Ikkje minst ein viktig arena for å sette inn førebyggjande tiltak
- Inkludering i skule kan vere eit av dei viktigaste tiltakene me har for å hindre utenforskap og rusproblematikk

Døme:

Skulemiljø har betydning for kor mange ungdom som utviklar rusbruk og psykiske problemer

Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A review of school climate research. *Review of educational research*, 83(3), 357-385.

A cartoon illustration of a party scene. In the foreground, a man with a grey cap and a blue long-sleeved shirt sits on a grey sofa, smiling broadly while holding a brown beer bottle. To his left, a man with spiky yellow hair and a purple tank top stands with his arms raised, holding a blue drink with a white foam top. In the background, another man in a purple tank top points upwards. In the bottom left corner, a woman with long brown hair is lying face down on the floor, appearing to be passed out. The background is a light grey, smoky or cloudy texture.

Rusbruk hos vener

I ungdomsåra får vener meir å sei og foreldre mindre å sei for kva valg ein tar i livet.

Vennars rusvaner har stor innvirkning på kor vidt ein ungdom rusar seg eller ikkje

Det skjer på to måtar:

- *Seleksjon* → å velge venner som liknar ein sjølv
- *Sosialisering* → å endre seg for å bli lik sine venner

Henneberger, A. K., Mushonga, D. R., & Preston, A. M. (2021). Peer influence and adolescent substance use: A systematic review of dynamic social network research. *Adolescent Research Review*, 6(1), 57-73.

Deviancy training

Dishion 1996

Tendensen til å «ta opp» /
etterlikne tendensar til antisosial
atferd frå jevnaldrande

Utgjer ein viktig mekanisme i
utenforskap og problematferd
blant ungdom, inkludert rus

Nabolag / lokalsamfunn

- Er det slik at nabolaget ein bur i påverkar rusbruken blant ungdom?
- Fleire review-studier har vist at desse samanhengane ofte er veldig komplekse
  - Bryden, A., Roberts, B., Petticrew, M., & McKee, M. (2013). A systematic review of the influence of community level social factors on alcohol use. *Health & place*, 21, 70-85.
  - Jackson, N., Denny, S., & Ameratunga, S. (2014). Social and socio-demographic neighborhood effects on adolescent alcohol use: A systematic review of multi-level studies. *Social science & medicine*, 115, 10-20.
  - Karriker-Jaffe, K. J. (2011). Areas of disadvantage: A systematic review of effects of area-level socioeconomic status on substance use outcomes. *Drug and alcohol review*, 30(1), 84-95.

Eit funn er verdt å
merke seg:

Sosial kapital
har ein
førebyggande effekt

=

*Tillitsfulle relasjonar
mellom innbyggjarane i
eit område*

Frå tv-programmet
RUS
NRK

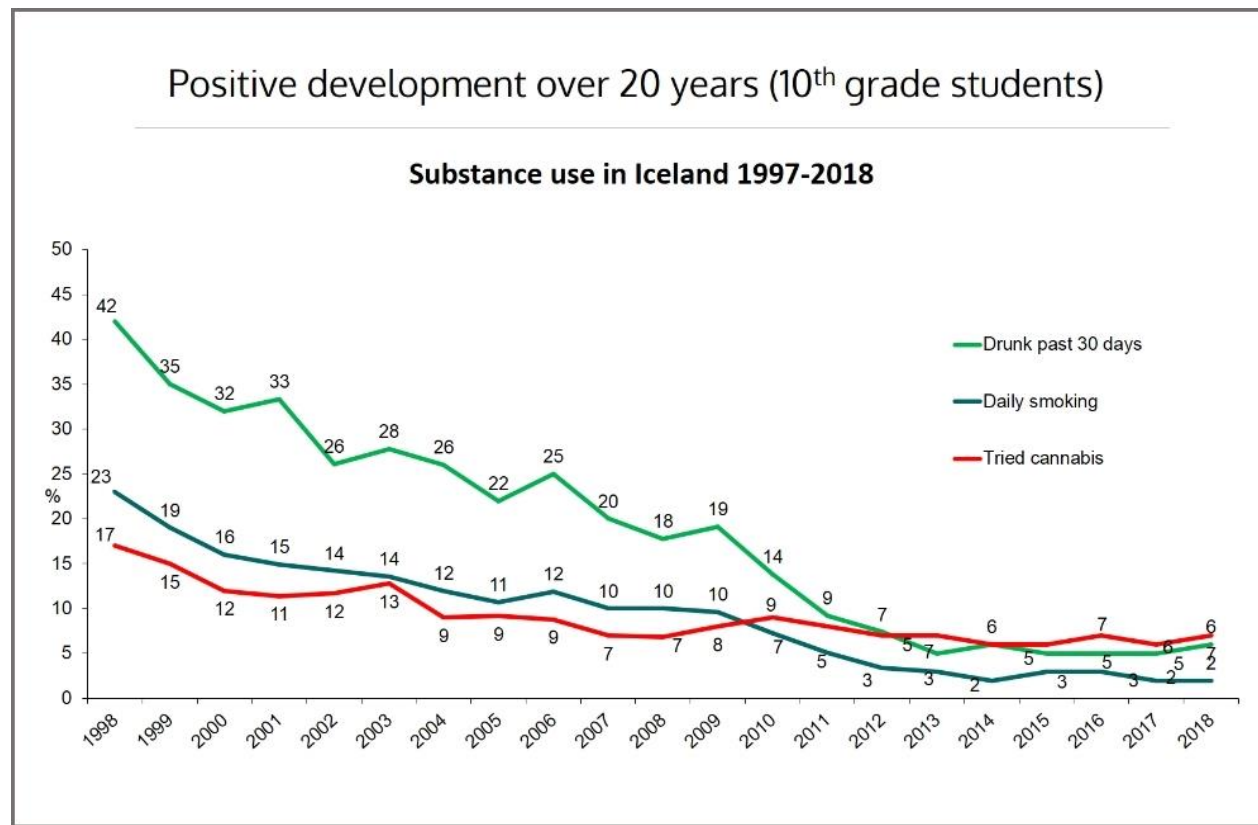
...å finne aktivitetar der ungdom kan bruke energien sin til noko positivt...

Krev lokalsamfunn som stimulerer meningsfull aktivitet

*Det folka på Flaktveit forstod,
var at for å forebygge må man bygge.*

Island

- Massiv nedgang i rusbruk over ein 20 års-periode
- Andre førebyggjande tiltak inkluderte:
  - *Stor oppbygging av fritidstilbod til barn og unge*
  - *Fritidskort*

Om ein vil ha
MINDRE rus
Må ein ha **MEIR**
av noko anna

<https://www.theatlantic.com/health/archive/2017/01/teens-drugs-iceland/513668/>

Samfunns- forhold

Tilgang til rusmidler

Forhold som påvirker tilgangen til alkohol og andre rusmidler har mykje å sei for bruken av rusmidlane

Review og meta-analyser

Lovar og reglar

- Tetthet på alkoholutsalg (Campbell et al. 2009)
- Åpningstider for alkoholsalg (Popova et al. 2009)
- Alkoholprisar og -avgifter (Wagenaar et al.2018)
- Lovlig alder for bruk og kjøp (Plunk et al. 2016)

Konklusjon:

- *Begrensa tilgjengelighet reduserer alkoholbruk og alkoholrelaterte skader*
- *Svært kostnadseffektivt* (Anderson et al. 2009)

Russia is quite literally drinking itself to death

Percentage of all-cause mortality attributable to alcohol

Legalisere cannabis?

- Forskning på alkoholbruk viser at det er en sammenheng mellom grad av tilgjengelighet og grad av bruk. Videre viser forskning også en sammenheng mellom grad av bruk og skadevirkninger som følge av alkoholbruk.
- Teoretisk er det derfor grunn til å tro at man vil se en total øking i bruk som følge av en avkriminalisering eller legalisering
- Det har også blitt påpekt at den generelle bruken av cannabis er forholdsvis lav sammenliknet med andre land som har avkriminalisert og at derfor potensialet for økt bruk kan være større i Norge.

<https://www.korusbergen.no/sporsmal-om-cannabis/hva-sier-erfaringene-og-forskningen-om-avkriminalisering-av-cannabis/>

Individuelle forhold

A young man with a tattoo on his shoulder, wearing a white tank top, looking down in a dimly lit room. The background shows a wall with framed pictures and a window.

Styggen på ryggen

- Mange ungdommar som slit med rusproblemer fortel at dei rusar seg pga problemer i livet
- Kan vere ulike grunnar frå person til person, men felles for mange er at ein har mista kontrollen over livet sitt
- Rusen kan vere ei «løysing» – men skaper også nye problem

Eksternaliserte
problemer

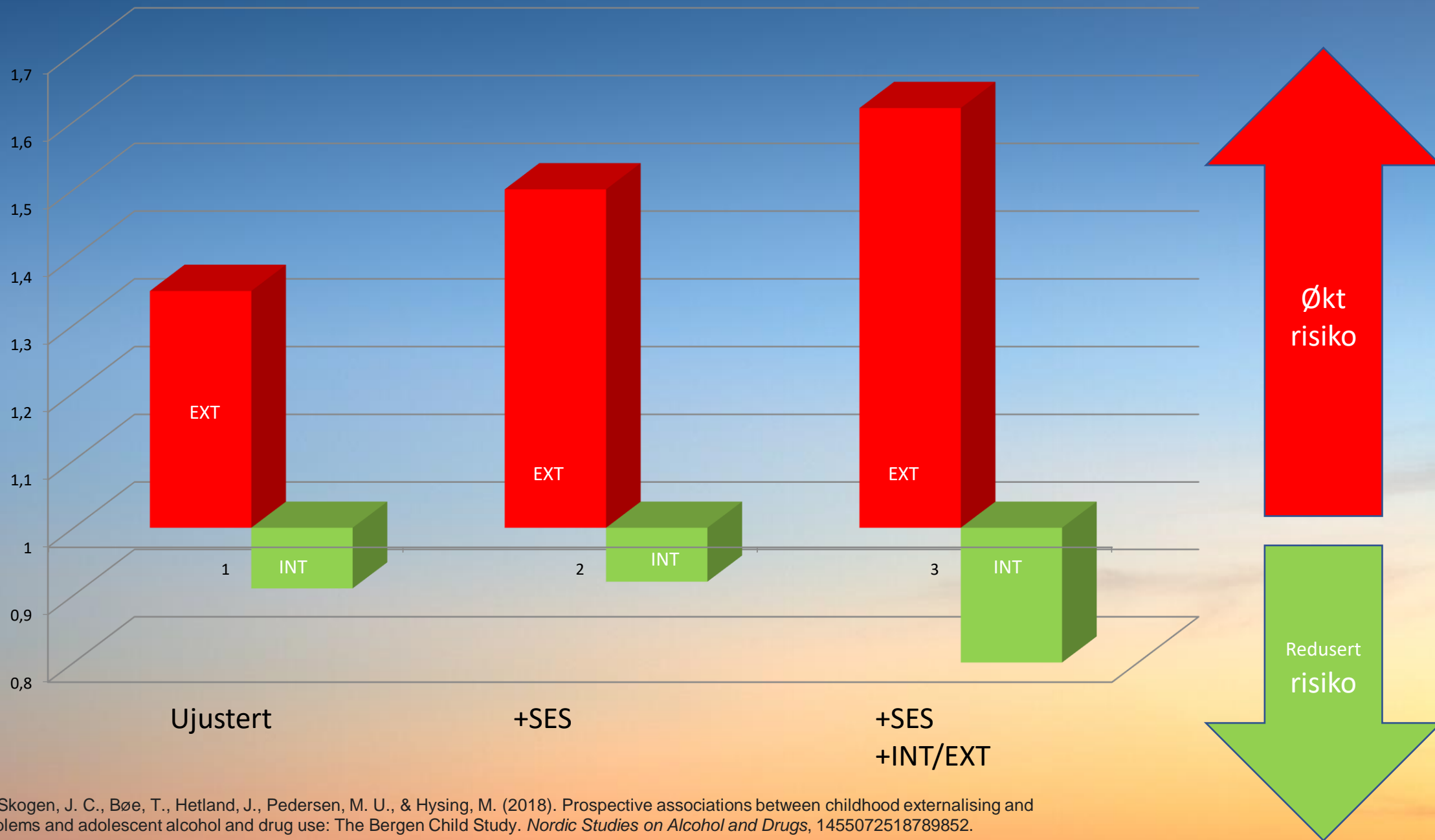
Internaliserte
problemer

**EKSTERNALISERTE
VANSKAR**

INTERNALISERTE VANSKAR

Heradstveit, O., Skogen, J. C., Bøe, T., Hetland, J., Pedersen, M. U., & Hysing, M. (2018). Prospective associations between childhood externalising and internalising problems and adolescent alcohol and drug use: The Bergen Child Study. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 1455072518789852.

2018: Studie av ungdom i Norge, Danmark og Grønland (6 ulike utvalg)

Eksternaliserte vanskar

hang sterkt saman med røyking, alkohol og narkotika

(Overgrep og omsorgs-svikt i barndom

hang saman med røyking og narkotika)

Internaliserte vanskar

Hadde liten betydning i forhold til rusbruk

Svært like samanhengar i alle seks utvalgene

Pedersen, M. U., Thomsen, K. R., Heradstveit, O., Skogen, J. C., Hesse, M., & Jones, S. (2018). Externalizing behavior problems are related to substance use in adolescents across six samples from Nordic countries. *European child & adolescent psychiatry*, 1-11.

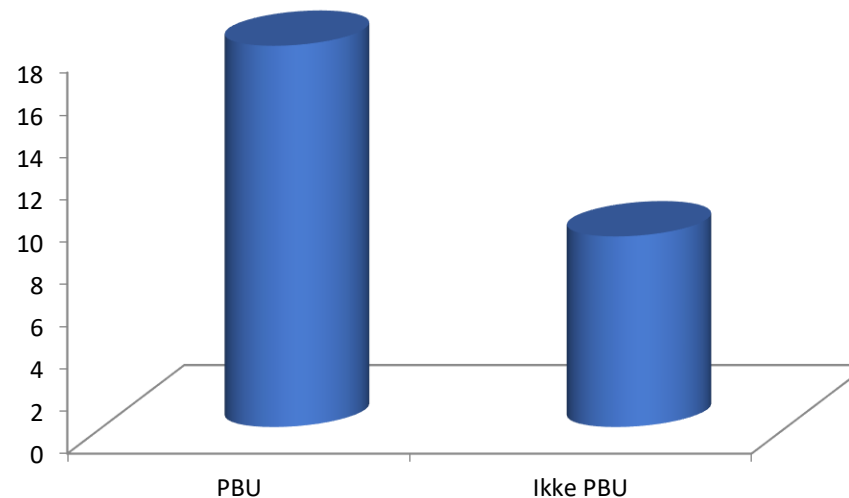
Rusbruk blant ungdom i PBU

Kva diagnosar heng saman med
rusproblemer?

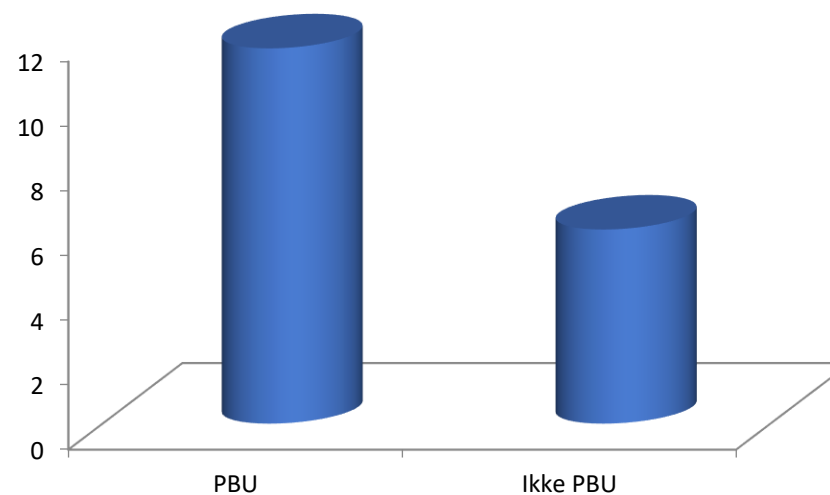
Resultater

- Når me ser på risikofylt rusbruk er det ein klart høgare rusbruk blant ungdom som har vore i PBU:
  - Prøvd narkotika:
    - 18% vs 9%
  - Betydelige teikn på rusproblemer
    - Ca 12% vs 6%

Prøvd narkotika

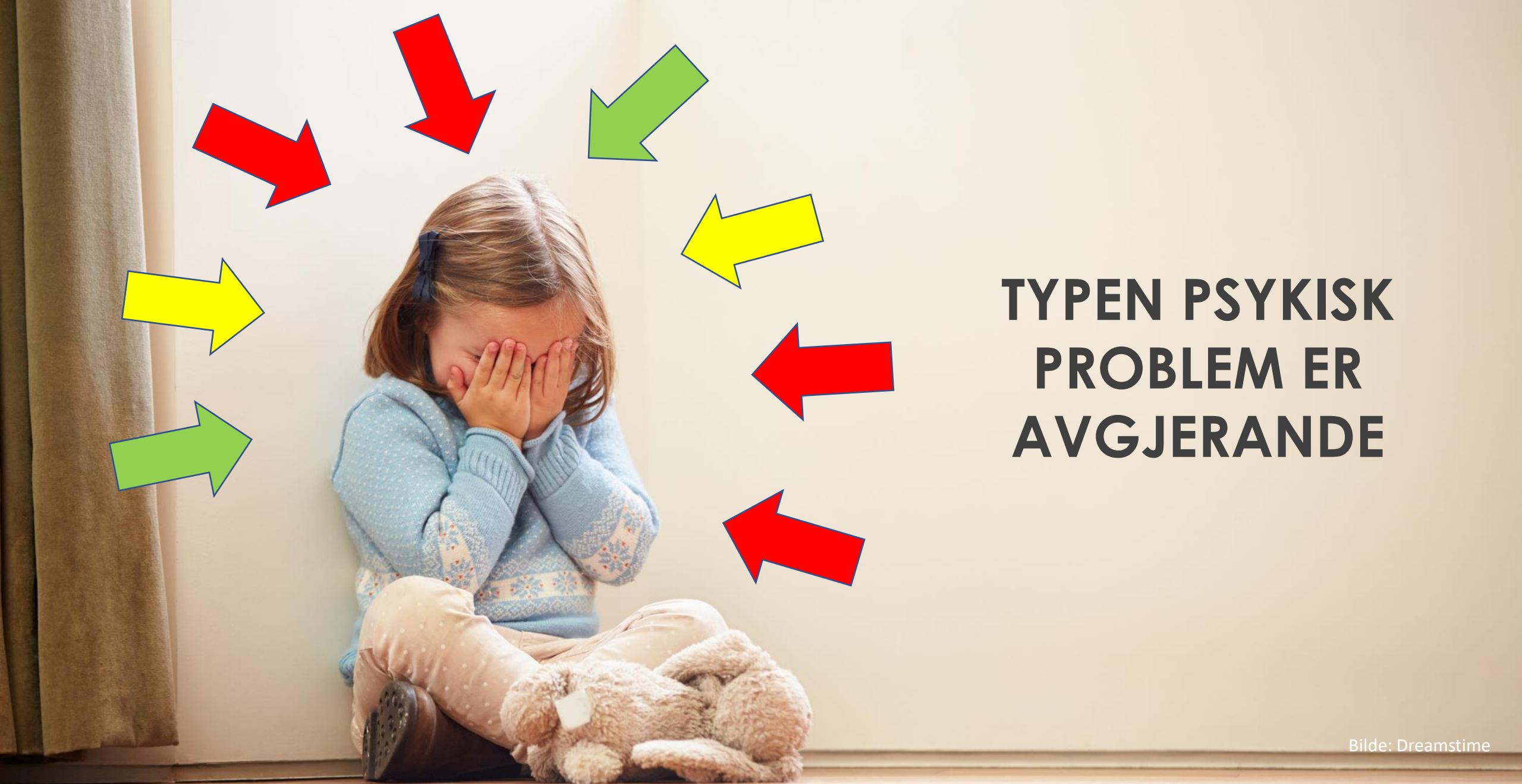
Tydelige rusproblemer

Men kva psykiske
lidingar gir størst
grunn til
bekymring?

Heradstveit, O., Skogen, J. C., Hetland, J., Stewart, R., & Hysing, M. (2019). Psychiatric diagnoses differ considerably in their associations with alcohol/drug-related problems among adolescents. A Norwegian population-based survey linked with national patient registry data. *Frontiers in psychology*, 10, 1003.

**TYPEN PSYKISK
PROBLEM ER
AVGJERANDE**

DEPRESJON

Har oftare
rusproblem

- AOR for positiv CRAFFT: 1.60
- OR for samlemål: 1.92

ATFERDS- FORSTYRRINGAR

Har oftare
rusproblem

- OR for positiv CRAFFT: 2.49
- AOR for narkotikabruk: 4.03
- OR for samlemål: 3.20

**Aller størst risiko for
rusproblem**

TRAUME- LIDINGAR

- AOR for høgt alkoholkonsum: 4.70
- AOR for å ofte drikke seg full: 2.14
- AOR for positiv CRAFFT-skåre: 2.42
- OR for narkotikabruk: 2.49
- AOR for samlemål: 2.53

Ny studie: ADHD og rus

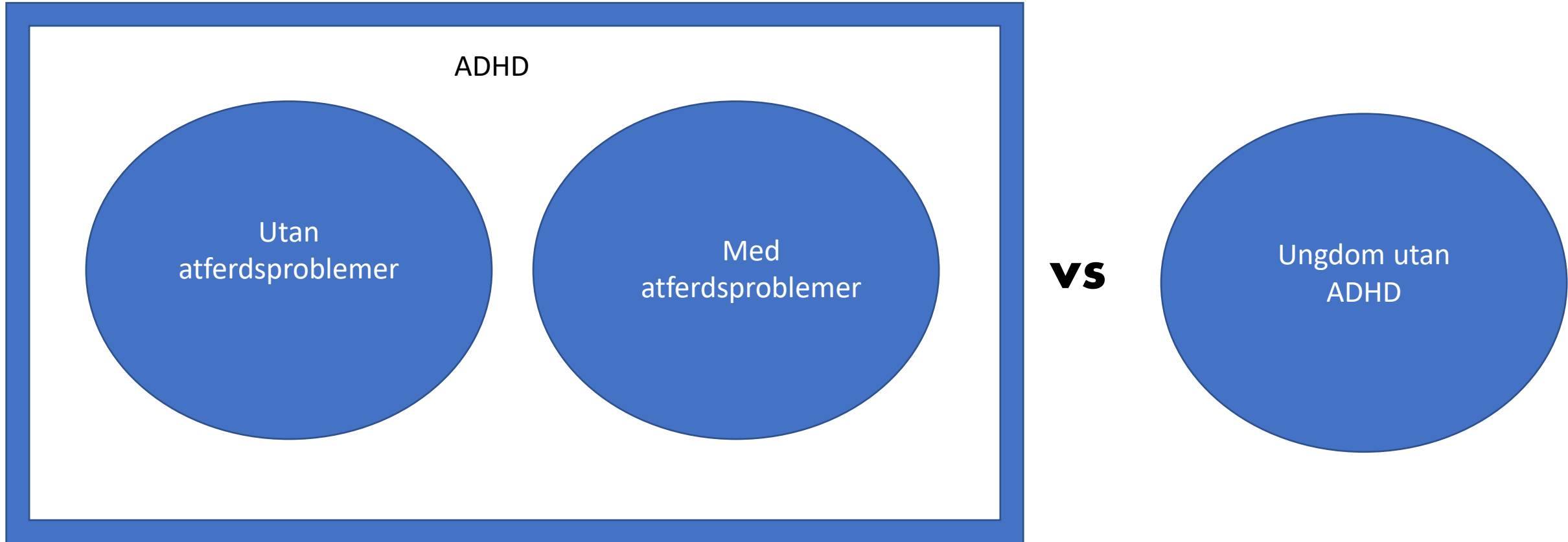
ADHD

Utan
atferdsproblemer

Med
atferdsproblemer

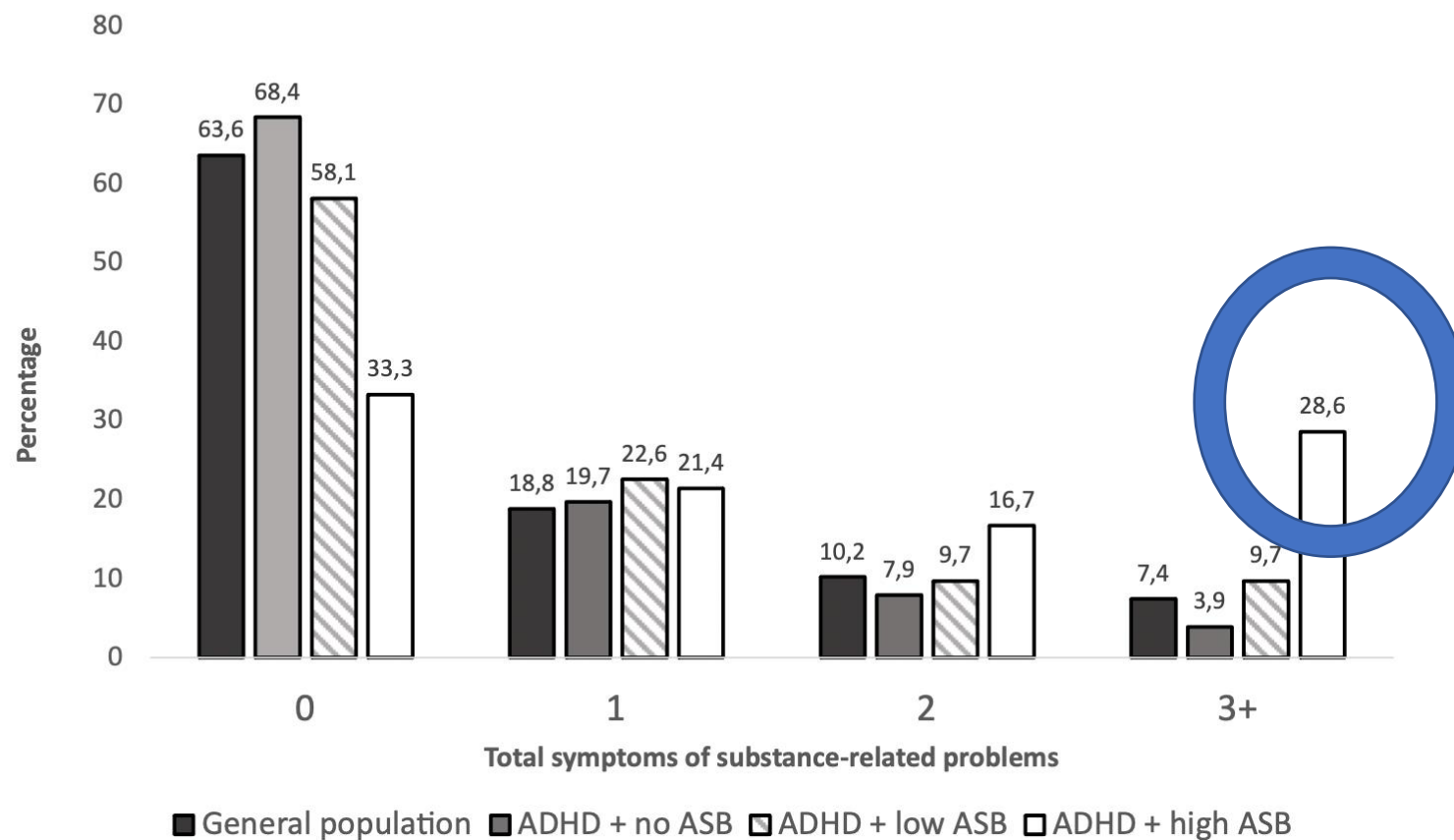
VS

Ungdom utan
ADHD

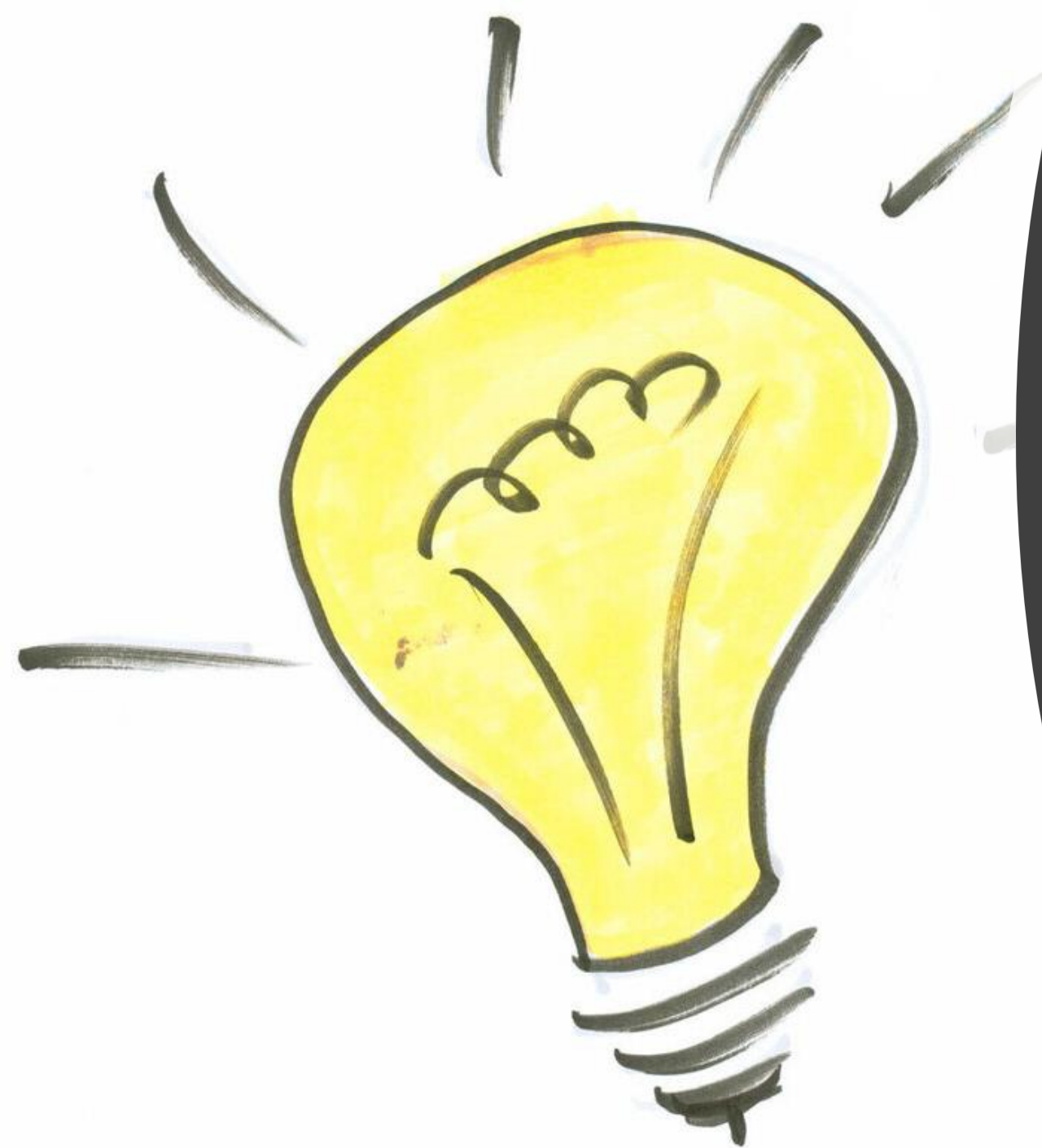
Ny studie: ADHD og rus

Figure 1. Unadjusted rates of total symptoms of substance-related problems in adolescents with ADHD-diagnoses, stratified by symptoms of antisocial behavior, compared with the general population (n=9,441)

Sterkt økt risiko for rus hos 1/3 av ungdommane med ADHD.

Altså dei med samtidige atferdsproblemer

Ny studie: Resiliens

- I ein pågåande studie ser me på kva som beskytte imot rusproblemer blant ungdom som har opplevd mykje vanskelig
- Fleire faktorar ser ut til å ha betydning, blant anna:
  - Sosial støtte
  - Familiesamhold
  - Mål og meining

Nyttig rapport «Klokhet om rus»

- Grunnar til rus
- Flykter fra vondt
- Mangler tilhørighet
- Bærer på vold og omsorgssvikt

- Hjelpeapparatet må ikkje berre rispe i overflata, men gi hjelp til at ein kan snakke om og ta tak i dei eigentlige problemene – dei vonde opplevingane
- For å greie å slutte med rus, må me få til nokon anna som kjennest viktig i livet. Voksne må hjelpe til med å finne denne «vesle brannen» - noko ein kan brenne for...
- Treng nokon å stole på...

Oppsummert

Faktorer som er tydelige risikofaktorer for rusbruk

- Guttar (cannabis)
- Kommunestørrelse (cannabis)
- Atferdsproblemer
- ADHD i kombinasjon med atferdsproblematikk
- Psykologiske traumer
- Depresjon
- Barneverns-ungdom

Meir komplekse samanhengar

- Psykiske problemer generelt
- Sosioøkonomisk status

Beskyttende faktorer

- Sosial kapital
- Foreldrereglar
- Familiesamhold
- Sosial støtte
- Mål og meining

**Kva kan vere til
hjelp i møte med
rusvanskar?**

Rusproblemer

Psykisk lidelse

Depresjon

Traumelidingar

Rus som sjølvmedisinering

Atferdsproblemer

Med eller utan ADHD

Rus som utenforskap

A person is seen from behind, wearing a white short-sleeved shirt with a black tropical pattern of palm trees and huts, a light-colored flat cap, and holding a vanilla ice cream cone. They are standing in a city street, looking towards a bright sun flare that creates a lens flare effect across the scene. The background shows buildings and a clear sky.

Positive sirklar

Sjølv om ein er i risikozonen, så treng ikkje utfallet bli ein får rusproblemer (!)

«Kuren»

Depresjon

Håp

Traumer

Kontroll

Atferdsproblemer

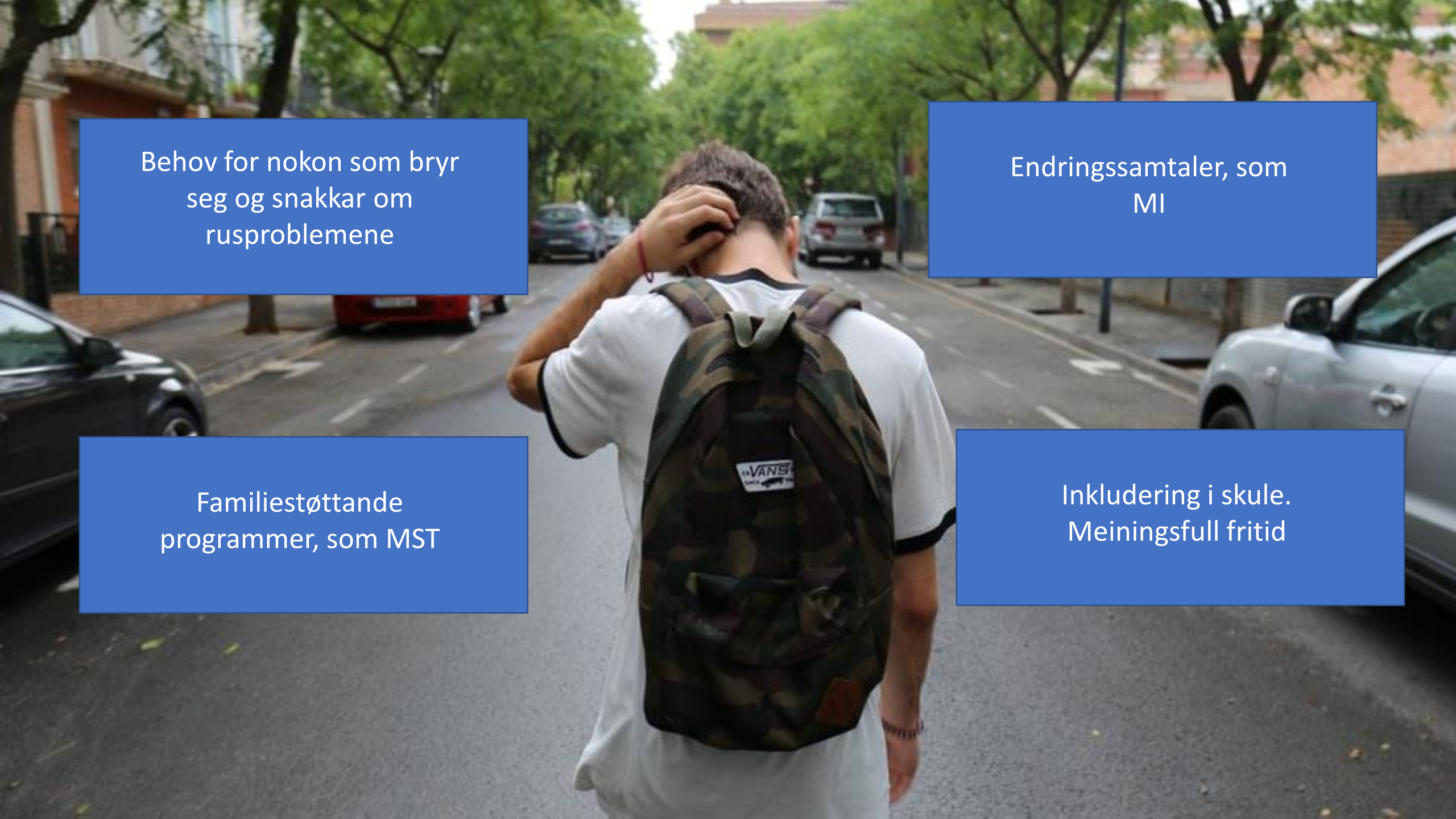
Positiv identitet

Inkludering

Rus

Hjelp til å gjenvinne kontroll

Behov for nokon som bryr seg og snakkar om rusproblemene

Endringsamtaler, som MI

Familiestøttande programmer, som MST

Inkludering i skule. Meiningsfull fritid

**Å bryte
vonde sirklar
krev innsats**

**Å bryte
vonde sirklar
krev innsats**

LYKKE TIL!